

Verweghe en zijn vrouw

C.P. Brandt van Doorne

bron

C.P. Brandt van Doorne, *Verweghe en zijn vrouw*. H.J.W. Becht, Amsterdam 1901

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/koll003verw01_01/colofon.php

© 2009 dbnl / erven C.P. Brandt van Doorne

I.

Dóórdringend tot op de straat, gonsden en murmelden mannestemmen in het rookgrijze societeitslokaal.

Kranten en tijdschriften lagen onaangeroerd. Aan de speeltafels werden geen kaarten verdeeld. De bedienden, borrels brengend en glazen bier, of kerend naar het buffet met lege blaadjes, waar ze de druppels van af lieten druipen op 't bruine linoleum van de vloer, liepen langzaam, onhoorbaar, om op te vangen het nieuws dat de zaal als nevel was binnengetrokken, gevuld had.

Belangstelling, spanning lag op de gezichten; een gulzige lust bij de meesten om meer te

vernemen van 't prikkelend schandaal - bij enkelen 't strelend gevoel van te kunnen bevredigen 't jeuken der vurig ontstoken nieuwsgierigheid.

't Was over Brikhof. Natuurlik. Over Jan Brikhof, de postdirekteur, die vier, vijf dagen geleden nog bij hun zat, hier, in diezelfde zaal, en zich toen, in de voornacht, had doodgeschoten....

Griezelig als je er je indenkt. Je zit 's middags heel leuk met 'n goeie kennis te praten. Je merkt niets aan de man, al verbeel je je achteraf dat-ie stil is geweest, en wat vreemd. De volgende ochtend hoor je eerst: meneer is plotseling gestorven. En dàn blijkt hoe....

Hij was niet naar bed gegaan. Hij had op 't kantoor een revolver genomen, de loop in zijn mond gezet, tegen 't verhemelte aan, en toen afgedrukt.

Afschuwelik zag hij er uit....

Z'n vrouw lag te slapen. Ze schrikte wak-

ker, vloog op.... *Zij* had hem gevonden. Hij kreunde nog.

Was ze maar flauw gevallen.... Maar 't arme schepsel had akelig gegild, àl-door gegild, of ze krankzinnig was, en de meid durfde niet beneden komen. God, wat 'n historie.

En wàt had Jan Brikhof tot zo iets gebracht?

Niemand aanvankelijk die 't wist. Wel werd er vermoed en geraden: Brikhof was aan het postkantoor.... Licht zou er komen, fluisterde men, als de kas werd nagezien....

Maar dat vermoeden bleek toch onjuist. Plaat, de kommies, had al aanstonds verklaard dat de zaken in orde waren.

Wat kon er dan zijn gebeurd?

Nu was het uitgelekt.

Brikhof had, vóór z'n vreselijke daad, aan z'n broer geschreven. En blijkbaar had hij nog zelf die brief in de bus gedaan.

Meneer Brikhof, ontvanger te 's-Gravenhage, woedend over 't gebeurde, verkoos niet te

zwijgen. Kompromitteerde hij er z'n schoonzuster mee, dat ráákte hem niet! Was het geen gruwel, dat 'n onschuldige zó had geboet voor de smeerlapperijen van anderen?!

In den Haag, op de Witte, werd het bekend. En Lonte, die er vandaan kwam, bracht het nieuwtje mee en vertelde het rond.

Een luitenant van de huzaren, uit Haarlem, ten Boekwold, zo'n blonde man.... hij was eens met Brik op de soos geweest.... die was de oorzaak van alles. Hij had Brikhof's vrouw vóór haar huwelijk gekend. 't Was later.... intiem geworden, en eindelijk had Brik ze betrapt. Hij was razend geweest. Die officier had-ie uitgescholden, geslagen in z'n gezicht. Hij bedaarde eerst, toen de luitenant zei, dat Brik satisfactie kon krijgen op èlke manier. Ze waren toen naar het kantoor gegaan en hadden daar overlegd. Een amerikaans duel zou het zijn: loten wie van de twee zich dood schieten moest. Dan stonden de kansen gelijk en geen mens werd er in-

gehaald. Brikhof - dàt zou je altijd zien in zo'n lam geval - Brikhof trok aan het kortste eind. Arme kerel. Hij regelde zijn zaken de volgende dag, kocht een revolver en twaalf patronen bij Duns in de Nieuwstraat, en 's avonds, of eigenlijk 's nachts, toen zijn vrouw naar bed was - pang.

Lonte stond nonchalant te vertellen bij 't ombertafeltje van de Vries, Verweghe en Aerts. 't Was de vijfde maal dat hij 't verhaal nu deed op die middag. En hij sprak vlot, met zekerheid, wetende waar hij moest wachten, of accentueren, of heenlopen over de zaak, voor 't effect. Hij genóót z'n succes. En in dat genieten versmolt het leed over Jan Brikhof, z'n vrind, die ook hij naar het graf had gebracht.... twee dagen geleden....

Maar nu merkte hij, dat Verweghe zich minder dan de anderen voor het geval interesseerde. De dokter keek voor zich uit, onver-

schillig, langzaam de vingertoppen bewegend door 't golvend grijs van zijn baard. Wat 'n aanstellerij, dacht Lonte. Alles 'gewoon' vinden, he? Je nooit verbazen.... dat lijkt voornaam....

Ofschoon hij zich ergerde, richtte hij onwillekeurig zijn woorden het meest tot Verweghe, wachtende op een belangstellend woord. Maar de oude heer, hoe gezellig en vriendelijk anders, scheen niets te merken, bleef koel....

Aan de linkerkant van Verweghe zat de Vries, die telkens het hoofd schudde, wenkbrauwen fronsend. Onverantwoordelijk! Onverantwoordelijk! Je zelf van kant te gaan maken! Om 'n ondeugend wijf!!

Mr. Aerts, de kantonrechter, haalde de schouders op. "t Is hoe je 't neemt, waarde heer. Voor mevrouw Brikhof viel er geen zwaardere straf te bedenken.'

'Als 't hem te doen was om haar te straffen, dan kon-ie er meer plezier van hebben gehad,' zei de notaris. 'Aanklacht

wegens overspel, zij en die sabelsleper 'n half jaar de doos in, echtscheiding - asjeblieft!

‘Zes maanden gevangenisstraf.... Nou ja, dat is 't maximum. Maar zo'n vaart had het nooit gelopen.’

‘Zullen we spelen?’ stelde Verweghe voor.

Lonte vond hem vrij onbeleefd. De kaarten liepen niet weg.

‘Voor tien jaar had je hier ook zo iets....’ zei hij op geheimzinnige toon. ‘Met die advocaat, met....’ - Hij keek rond of er soms 'n familielid van de man die hij noemen wou in de buurt zat. Toen zachter: ‘Met.... Bossendam. Je herinnert je? Hij had dat knappe vrouwtje van Craeyhorst gekompromitteerd, en toen moest hij duelleren. Hij kreeg 'n hak in z'n arm. Weet je nog wat je toen zei, Verweghe?’

‘Nee?’

‘Als *ik* getrouwd was, zei je - je was toen weduwnaar - als *ik* getrouwd was, en

ik snapte zo'n koopje, dan schoot ik de kerel dood zonder vorm van proces.'

'Zo? Afdoende maatregel.'

'Volstrekt niet afdoende,' betoogde Aerts. 'Zelf kom je er na zo'n wraakoefening het belabberdst af. En je vrouw het best.'

'Schiet haar dan óók dood,' stelde de Vries sarkasties voor.

'Dat was de bedoeling.'

Verweghe nam de speelkaarten op.

'Doe je soms mee, Lonte, met 'n stil handje?'

'Dank je,' zei Lonte koud. En zich omdraaiend: 'Dag meneren.'

Verweghe begon te geven. 'Jij zit voor, de Vries. Aerts mêleert.'

'Zou ze hier in de stad blijven wonen?' vroeg de notaris.

Verweghe werd ongeduldig. 'Vinden de heren niet dat we Brikhof-z'n-vrouw nu met rust konden laten....?'

***

Van de torenklok dreunden vijf lang nagonzende slagen, toen Verweghe de societeits-zaal verliet. Het was vroeger dan anders.

Met zijn bedaarde pas van altijd, liep hij voort in de donkere huizenschaduw, onwillekeurig de ogen gewend naar de warme helgele overzij van de straat, blakerend in de Juniezon.

Hij besloot niet rechtdoor naar huis te gaan. Hij wou 'n omweg maken door 't park, om.... zich zèlf weer te worden, om weg te denken het kwellend gevoel dat hem had geschrijnd die middag....

De zelfmoord van Brikhof, de oorzaak daarvan, maalden hem door het hoofd. Er was iets in.... maar waaròm?.... dat hem hinderde, sneed, of 't hem zelf betrof.

Hoe dwaas.... Hij en Cor waren saam heel gelukkig.

Maar die vreemde gedachten.... of neen dat waren het niet.... 't was meer 'n vaag,

wee gevoel, tot pijn plots verscherpend - hij kon het niet vàn zich zetten.... Toen Lonte sprak, had hij koel onverschillig gedaan. Maar de woorden gingen niet langs hem heen, als hij had gehoopt. Ze raakten hem, boorden zich ín, klampten zich vast aan zijn ziel.... Malligheid. Hij werd oud. Hij werd suf. Hij zag spoken op klaarlichte dag....

Ze waren nu zeven jaren getrouwd. Maar Corrie was negen en twintig. Hij zelf - twee en zestig. - Ze scheelden wel veel....

Als het hèm eens gebeuren moest, dat hij onverwachts thuiskwam; en Corrie dan vond met....

Neen. Wèg die gedachten. De onderstelling alleen was al schandelijk. Zich dwingen nu aan wat anders te denken. Wat beters....

O, er wàs veel goeds in zijn leven geweest.... meer geluk dan verdriet. Een prettige zorgloze jeugd.... Het studeren viel hem niet moeilijk.... Door al zijn exa-

mens kwam hij met glans.... Als officier van gezondheid gezien en bemind.... En na z'n pensioen een drukke praktijk.... die hij neerlegde voor een gedeelte, uit vrije wil, nu hij ouder werd.... - En ook geluk in zijn huiselijk leven. Zijn jongens, zijn dochter, wat waren ze hartelik, degelik, flink.... Wèl 'n grote smart toen Margreet zo plotseling stierf.... Maar de kinderen goed bezorgd. De oudste, kaptein in Indië. De tweede, dokter in Amsterdam. En Marie haast acht jaar getrouwd.... Vier kleintjes had ze nu al....

Op haar bruiloft was 't dat hij besloot om Corrie van Laren.... ja....

Als Cor nu toch es met Adriaan.... Daar was het weer. God, wat ellendig. Verdàcht hij zijn vrouw en de Molder?

Die jongen kwam veel bij hem aan huis. Maar 't was zijn neef.... Wat stak daar ook in? Hij zelf had hem bijna gedwongen visites te maken, te komen dineren.... En

de Molder - was altijd even korrekt. Alleen.... nu ja, op de laatste verjaardag van Cor, toen hij die broche had gegeven, die dure broche, met 'n diamant en 'n rand van parels.... dat was niet presies in den haak. Dat had hij niet mogen doen. Maar Cor was er zèlf verdrietig om....

Bovendien, zo'n dwaasheid bewijst nog niets.... Neen, hij mòcht z'n vrouw niet verdenken. Er wàs in haar geen bedrog. En dan.... ze had immers haar kind! Frank was de band, de sterke band tussen Corrie en hem.

Hùn kind....

Hij glimlachte even. Hij zag hem nu voor zich.... Wat werd-ie flink, die jongen! Tegen 't najaar moest-ie naar school. Dan was-ie zes. 'n Heel ding zou het wezen voor Cor. Die zat dan alleen....

En als hij dan óók uit was.... en.... Adriaan kwam....

Wonderlijk toch, zo weinig gedachten zich laten gebieden. Ze komen, ze gaan, ze blijven, naar willekeur. Dan denkt de mens niet meer zelf, niet actief. Dan wordt er in hem gedacht.

Verweghe kon ze niet tegenhouden, die donkere woorden, die altijd weerkwamen, en opdrongen, in hem galmden.... Het was of zijn hoofd tot een koepel werd, waar hij in kon zien. Daarin gespannen: een breed wit doek, en daar stond het op, het verschrikkelijke, in zwarte, vèr leesbare letters. Hij zag het. Hij hoorde het. 't Vulde zijn hoofd ...

Met 'n klein gebaar van berusting staakte hij 't hopeloos verzet.

En nu trokken ze tergend voorbij, afschuwelijk wrede hallucinaties, die zijn rust, zijn geluk hem ontvoerden.... alles, tot zelfs zijn Ik....

Want hij was nu zich zelf niet meer, hij was Brikhof, de postdirecteur.

Maar vreemd, z'n vrouw was toch Corrie.

Hij kwam thuis naar hij dacht, en betrapte haar met de Molder. En hij greep hem vast, hij pakte hem bij de strot en drukte die dicht, krampachtig, met de duim van z'n rechterhand. Ze worstelden, vochten, beukten. Cor stond er bij. Ze wrong haar handen, haar ogen wijd open. Ze gilde niet.... En het bleef zo, het bleef zo, duurde....

Toen werd wat hij zag, onzeker, vaag... Het bewustzijn van zich zelve keerde terug. Hij was Verweghe. - Er was niets gebeurd. - Niets.... met z'n vrouw. - En er was geen reden.... om... neen. - Hij wandelde hier in het Park. Niets gebeurd. Goddank.

Met zijn zakdoek veegde hij 't koude zweet van het voorhoofd. Wat 'n nonsens was dat geweest. Wat onmogelijk. - Hoe kwam hij er bij?

Hij scheen wat koortsig... Meer geschokt, zoals bleek, dan hij zelf had vermoed, door die praatjes van Lonte... Maar 't ging al over. Hij voelde zich beter.

***

Met een weldadig gevoel van verlichting zag Verweghe, toen hij de huiskamer binnentrad, dat Corrie alleen was met Frank. Tegenover die pijnlike onderstelling, die schrijnende twijfel, stond nu als zekerheid: 't zien van zijn vrouw in die vriendelik-intieme omgeving. Daar was de grote geslepen spiegel in bruinhouten lijst... de schoorsteenmantel met bronzen pendule en coupes... op 't lichte behang de etsen naar Mauve, portretten van kinderen, kleinkinderen.... Rechts van de spiegel de kanapee met het mollige kersrode kussen, door háár geborduurd. Bij een der porte-fenêtres, links, de notenhouten piano, en iets daarvoor, bij 'n kleine tafel, het zitje van Cor. Door 't andere raam, even het jongetje rakend dat zat te bouwen bij 't overgordijn, viel schuin het zonlicht in het vertrek, een brede, gelige straal, waar de stofjes in dansten.

Corrie zat ijverig te naaien. In haar stoel met hoge rechte rug leek ze klein en bevalligter. Haar ogen, licht-bruin, met 'n fijne bocht naar de hoeken, schenen groter door lange donkere wimpers die aan de kant van de slapen uitliepen in éne lijn. Haar blanke huid en de lichte blos van haar wangen kontrasteerden sterk met het zwartbruine haar.

Toen ze haar man hoorde binnenkomen, boog ze, zoals ze vaak deed als ze sprak, het hoofd iets in de nek, hem aanziende met 'n vreemd-vragende blik, als wachtte ze iets bijzonders....

Hij groette haar vriendelijk, kuste het kind.

'Dag man,' zei ze mat, en werkte weer voort, met vlug gebeweeg van haar kleine handen.

'Ook iemand voor me geweest?' informeerde Verweghe. Het was z'n gewone vraag.

'Nee....' Even later verbeterde zij: 'O ja, toch. Geen patiënt.... Maar.... de Molder was er 'n ogenblik. Hij kwam je

iets zeggen.... of vragen.... over die stukken waar je laatst over sprak, die duitse bankaandelen, geloof ik....'

'En?'

'En? Verder weet ik niet. Ik bemoei me nooit met die dingen, wel?.... Misschien dat Lonte je morgen schrijft....'

De Molder was op het effectenkantoor van Lonte.

Het beklemmend gevoel kwam terug bij Verweghe.

En plotseling dacht hij: de Molder moest het grote nieuws wel hebben geweten.... door z'n patroon. En dan zou hij 't haar....

'Heeft Adriaan ook verteld..... van Brikhof.... en van zijn vrouw?'

'Ja...'

Ze keek even op, werkte weer voort. Het scheen hem toe dat ze.... vreemd deed, nerveus....

Ze zwegen nu beiden.

Eindelijk vroeg hij:

‘Wat maak je?’

‘Dit? Een kiel voor Frank.’

‘Je werkt immers niet te hard?’

‘Wel nee.... Als ik dáár niet tegen kon....’

Zich willende dwingen tot opgewektheid, begon hij met Frank over 't bouwen te spreken.

‘Wat 'n prachtig huis wordt dat! Met 'n balkon nog wel!’

‘Ik heb geen stenen genoeg,’ klaagde Frank. ‘Er moet nog een toren bij.... Een hoge toren. Wil u vragen aan St. Niklaas of-ie stenen brengt, als ik zoet ben?’

‘Zeker.... Maar 't duurt heel lang, éér St. Nikolaas rijdt.... We zullen op je verjaardag es zien, beste jongen.’

‘Duurt dàt niet lang?’

‘Nog 'n poosje.....’

Hij ging nu voor 't venster staan, keek in de tuin en trommelde zacht op de ruiten. De meid kwam binnen, vroeg of ze dekken mocht.

Verweghe keerde zich om en ging langzaam de kamer uit, naar boven, om zich voor 't eten wat op te frissen.

Hij voelde zich moe; gedrukt.

Hij vond het min van zich zelf, dat hij Corrie verdenken kon. Hij wilde het niet. Het mocht niet.... Maar zijn neerslachtigheid bleef.

Hij waste gezicht en handen; wou niet aanstonds weer naar beneden gaan, en liet zich neervallen in een rieten stoel bij het venster.

Was 't wel verstandig geweest, op zijn leeftijd te hertrouwen?

Acht jaar, na de dood van Margreet, had hij huisgehouden met Marie en 'n meid. Marie was èrg jong in het eerst, - maar het ging, en hij wende aan dat leven. Ze engageerde zich toen; zou trouwen. En dan kwam voor hèm de eenzaamheid....

Daar tobde hij over, al liet hij niets merken.

Toen drong dat denkbeeld zich aan hem op....

Hij voelde op de bruiloftspartij van Marie een vleug van vroegere kracht. Hij had meegezongen en meegedanst. Hij wàs toen ook jonger. Voor in de vijftig pas. Hij was sterk, en gezond; hij had kalm geleefd....

Maar àls hij hertrouwde.... àls hij besloot.... dan moest er ook frisheid en fleurigheid worden gebracht in zijn huis. Hij verlangde niet naar een 'bezadigde' vrouw, die in lange jaren van zich-voorbijgegaan-voelen, verloren had wat hem aantrok....

Hij had aan Corrie van Laren gedacht, z'n dochters vriendin....

Was ze àl te jong?.... Nog geen drie en twintig....

Hij kende haar al van kind af aan. Toen haar vader nog leefde, die ritmeester was in den Haag, had kleine Corrie wel bij Verweghe op schoot gezeten. Zij herinnerde 't zich niet meer. Met de weduwe was, jaren later, de

vriendschap weer aangeknoopt. En Corrie kwam vaak bij Marie. Ze was goed ontwikkeld. De Hogere Burgerschool had ze afgelopen. 'n Paar jaar na 't eindeksamen begon ze voor middelbaar Duits te studeren. Het leven van uitgaan, visites en pretjes was haar te leeg. Merkwaardig dat ze zo fris en bevallig bleef onder dat werken. Kort vóór de bruiloft van Marie had ze A gedaan. Ze werkte voor B met 'n stille, sterke volharding. Zou ze liever trouwen? Met hem?

Niet lang na het huwelijk van zijn dochter sprak hij Corrie alleen, en vroeg hij haar. Zonder aarzelen zei ze ja. En - dàt voelde hij wel, dàt bleek hem uit alles, ze zei het niet òm te trouwen.... Ze hield van hem, en was trots dat hij háár had verlangd tot vrouw....

Zijn kinderen hielden zich groot. Ze schreven: Papa moest het weten. Als het bijdroeg

tot zijn geluk, als hij 't aandurfde.... en zo voorts.

Aandurfde? O hij zou wel verstandig zijn! In ieder opzicht....

Elf maanden na 't trouwen kwam Frank.

Dat was nu haast zes jaar geleden. Zes jaar.

In die tijd was hij toch wel.... anders geworden....

De meid klopte aan en vroeg of meneer beneden wou komen.

“'t Is goed,” zei Verweghe. En toen in eens, in een opwelling: ‘Ja, wat ik zeggen wou.... niemand geweest, toen ik uit was?’

‘Meneer de Molder alleen.... Meneer heeft mevrouw gesproken....’

‘O. Meneer lang gebleven?’

“'n Minuut of tien, denk ik.... Nee, lang niet....’

Geertje bleef staan in de deur, de knop in de hand, wachtend of hij soms meer wou vragen. Toen hij zweeg, ging ze heen.

Verweghe schaamde zich. Ba, hoe min. Z'n vrouw controleren. Navraag doen bij de meid....

Of Geert iets begrepen zou hebben? 't Was er uit geweest eer hij het wist, eer hij 't wilde....

Of nee, dat was óók niet helemaal waar....

Maar in ieder geval, het zou hem niet méér overkomen. Dat mocht niet.... 't Kwam allemaal door die vervloekte historie met Brik. Dat had 'm geschokt....

Aan tafel deed hij z'n best om vrolijk en onbevangen te zijn. Hij maakte gekheid met Frank, vertelde grappen aan Cor....

En zijn vrouw, die wat stil was geweest, fleurde op.

II.

Verweghe sliep rustig die nacht. Maar bij het ontwaken voelde hij 't schrijnen weer van zijn vermoedens. 't Bevreemdde hem even: ze waren dus niet vervluchtigd?

Het kostte hem moeite, gewoon te doen tegen zijn vrouw; iets te zeggen. Wel was hij kalm, maar opvallend stil; de onzekerheid werkte verlamdend.

Dadelik na het ontbijt slenterde hij naar de tuin, met het ochtendblad van zijn krant.

Hij liep over 't knarsende grint, langs de rozen, keek uit gewoonte naar bloemen en

knoppen, sloeg met zijn zakdoek het stof van de bank in het lindepriëel, en ging zitten.

Hij trachtte te lezen. Zijn ogen gleden langs woorden en regels, maar namen niet op wat er stond. Zijn denken was vol van Corrie.

Tòch anders dan gisteren... Nu, als vertrouwd geraakt met een droef, onvermijdelik lot. Geen opwinding, bijna berusting....

Maar wàs het dan zo? Kon het zijn? De zucht kwam weer om zeker te wéten. Bestond er hoop dat zijn leed maar denkbeeldig was?

Hij woelde in zijn herinnering. Hij wou onderzoeken, verbinden, doorzien. Moest de smart hem al neerslaan, hij zou niet onvoorbereid vallen....

En weer vroeg hij zich af: Hàd hij grond om zijn vrouw te verdenken? - Bewijzen? Neen. Maar toch - er was veel, dat, schijnbaar vergeten, nu opdook uit zwarte herin-

neringsholen; beschuldigend, haast overtuigend....

Daar waren veelzeggende blikken geweest, en gefluister dat zweeg bij zijn nadering. Hij had gewone - en toch vréemd klinkende woorden verstaan, hem toekerend, dof, een nietszeggende kant, waarachter hij éven geheime gedachten zag glimmen.... En méér dan dat. Er was iets vaags en ongrijpbaars dat telkens terugkwam in Corries spreken, in Corries doen, iets zonderlings soms in haar uiterlik, in haar ogen...

Het hād hem doen twijfelen... éneke sekonden... Dan drong hij 't terug... altijd terug... en vergat... wou vergeten...

't Was gisteren met één slag hem in het bewustzijn gekomen. Maar onbewust moest hij lāng het al hebben vermoed....

Kwam het dáárvandaan, dat hij kalm was, niet opsprong in drift, of wanhoop?

Hij trachtte er zich in te denken hoe 't wezen zou, àls Cor... zich van hem had losgemaakt....

Haar liefde voor hem was dan weg, voorgoed; en ook hij moest de zijne verstikken...

Zo was het immers?

Maar kòn dat? Was het dan denkbaar?

Zou liefde, liefde van jaren-lang, zó zwak zijn en wederstandsloos, dat-ie in de gloed van plots opvlammende hartstocht versmolt? Zou de tijd van hun huiselijk leven niet tellen? Hun toewijding niet? Hun geluk?

Corrie stond voor zijn geest, glimlachend, hartelik.... Hij voelde zachte, weldadige warmte, die op hem straalde....

En bij haar zou nu alle liefde.... en vriendschap voor hèm zijn verdwenen? O neen. Zo kòn het niet zijn. Uit haar zorg, haar deelneming sprak geen koud berekende plicht. Ze hield nòg van hem....

Maar was dat voldoende?

Als de hartstocht komt.... dan verdwijnt immers denken, en weten, en schaamte, en liefde, en alles?

Hij wist het... als man en als dokter.... Hij had het gezien, hoe die drift als 'n roofdier zich werpt op de niets-vermoedende mens; hem neerrukt, meesleurt....

Maar Corrie....!

Misschien had de slag maar bedreigd.... Was alles nog goed.... en week het gevaar....

En anders. Hoe zou hij haar vinden, wanneer ze begreep dat hij haar doorzag....? En wat zou hij doen....? Als het Corrie niet gold - hij zou wellicht de schuld vergoeliken van de vrouw, die uit passie gezondigd had; misschien, verontwaardigd, striemen de sleur, de schijnheiligheid, die haar

trapte.... *Hij* wist, dat hartstocht geen slechtheid was.

Maar Corrie, zijn Corrie!

Neen. Zich niet opwinden nu.

Het kon niet zo zijn.

Al mocht ze desnoods in gedachten ontrouw zijn geweest, de afstand is immers gróót tussen denkbeeld en werkelijkheid....

O, als hij zekerheid hebben kon!

Nu moest hij vermoeden, verdenken....

Corrie was nog geen dertig; hij zèlf werd oud. Het kwam wel langzaam, onmerkbaar, maar de ouderdom naderde toch.... Onmerkbaar? Ja, voor de meesten. Maar *zij* wist dat hij verkoelde; dat nog maar zelden haar mooi, jong lichaam hem 't bloed verhitte....

Toch hield hij niet minder van haar.... Zonderling.... 'n Half jaar geleden had ze

gevraagd, of hij voortaan niet liever alleen wou slapen, misschien vond hij 't prettiger dan op de kamer bij haar en bij Frank, die 's nachts wel eens huilde. Hij was verwonderd geweest; had met antwoorden even gearzeld.... En toen klonk zijn stem, of 'n ander sprak, op gemaakt-onverschillige toon: 'Och, waarom?'

Zij had niet aangedrongen....

Maar haar vraag hield hem bezig. Vervolgde hem 'n paar dagen. Wat moest het beduiden? Was het om háár? Omdat zijn aanwezigheid haar in die kamer benauwde?

Of was 't om hèm?

Hij durfde niet ronduit vragen. 'n Schroom die hem anders niet eigen was, hield hem terug. Misschien kon zij 't zelf niet in woorden brengen.... was het iets teers, dat niet paste in stijve omhulling van stugge woorden.

Maar het kòn zijn geweest - om hèm.

Want hij veranderde.... in allerlei; in oordeel, in neigingen, lusten.... En aan Corrie kon het verschil niet ontgaan tussen nu en 'n paar jaar geleden....

Hij hield minder van uitgaan. 't Gebonden leven van dokter begon hem te knellen. Zijn lichaam was zeker nog sterk genoeg, maar hij verlangde naar rust. Hij zat nu zo graag in zijn tuin met een goed, beminnelik boek, of zonder iets, in blij-wijsgerige stemming...

Het had hem getroffen ook, dat zijn oordeel over de mensen zich had verzacht.

In hun hatelijk en bedrieglijk gedoe zag hij een uiting van zwakheid, van vrees in de onvermijdelijke strijd van het individu tegen allen. Men was onwaar, men was onoprecht, om meer en beter te schijnen, en daardoor sterker te zijn. En sinds hij het inzag, zó, vond hij ze niet slecht en verachtelijk, maar meelijdenswaardig en klein. En ook had hij sedert gemeend, dat hij nu zou kunnen vergeven al wat men zondig noemde, omdat hij begreep...

En weer vroeg hij zich af: *Als* het was... zou hij Corrie kunnen vergeven?

Hij peinsde daarover, en wist het niet. Het ene ogenblik was 't of hij volle zekerheid had: Dan zàg hij het lage bedrog... en de drift steeg op en zweepte zijn fantazie tot het scheppen van beelden van wraak...

Maar het duurde niet lang. Hij wist te goed dat twijfel nog mogelijk was. Dan beschouwde hij 't alles abstrakter ... en voelde niet duidelijk meer dat het Corrie gold....

Dan vroeg hij zich af: Als de hartstocht ontwaakt in een jonge vrouw ... en haar man is op jaren ... en zij, ze denkt dat ze liefheeft, en wordt ontrouw - is haar schuld dan zó groot dat er sprake mag zijn van doden?

't Was een groot verschil of het Corrie betrof of 'n ander. Maar dat verschil had geen recht van bestaan....

Hij kwam niet verder. Het beste zou zijn, die gedachten van zich te zetten, indien hij dat kon.

Bestond, wat hij vreesde, slechts in zijn verbeelding, dan martelde hij zich voor niets.

En anders - wàt kon het helpen....?

III.

Een grauwe Zondag was het, niet lang daarna. Langzaam voorbijtrekkend in een fijne, verkillende regen.

Zij hadden in matte stemming visites gemaakt, en zaten nu thuis, in 't salon; dodend de tijd met lezen, en onverschillig getuur naar de lege natglimmende straat. De stilte werd enkele malen verbroken door hèm. Maar Corrie, bezig met eigen gedachten, nu en dan licht de wenkbrauwen fronsend als bij plotseling komende pijn, antwoordde nauwliks. Er kwam geen gesprek.

Om vijf uur werd er gescheld.

Ze wisten beiden dat het de Molder moest zijn die kwam eten, maar zeiden niets. Ze hoorden 't geslof van de meid in de gang, het openen, daarop het sluiten van de zwaar weer toeslaande voordeur - geschuifel - toen werd getikt en de neef van de dokter trad binnen.

Verweghe stond uit zijn leuningstoel op, zei bonjour, gaf 'n hand en schoof een fauteuil voor de Molder aan, die intussen Corrie begroette.

'Wat 'n afschuwelijk weer, hé? Dàt heet nu zomer! Ben je uitgeweest?'

'Visites gemaakt,' zei Corrie.

'Lekker.'

'Och zo'n hele dag thuis te zitten is ook niet alles.'

Verweghe schonk twee glaasjes bitter in, presenteerde de Molder, die langzaam z'n bruine glacé's uittrok, ging weer zitten.

Jaloezie kroop op in z'n borst, toen hij -

voor 't eerst na z'n achterdocht - die beiden zag spreken en saam hoorde lachen. Hij ergerde zich aan het uiterlijk van dat forse, blonde jongmens met z'n blozend gezicht, zijn brutale, rossige snor. En onverdragelijk scheen hem de stem: zacht en hoog; lokkend naar het hem voorkwam. Wat tegenstelling tussen die krachtige mond en dat flauwe weke geluid ... Maar op Corrie zou het wel indruk maken, dacht hij...

Kleinzielig, zei hij toen in zich zelf, kleinzielig die jaloezie. - Hij wàs de mindere ... En hoe natuurlijk, dat een jonge vrouw zich door jeugd voelde aangetrokken ... Misschien onbewust...

Hij spande zich vruchteloos in om zijn nijdgevoel te verdoven. Hij werd stug. Ontevreden op alles...

En Cor en Adriaan babbelden door...

Kleine Frank kwam hun roepen. 'Kompli-

menten van Geert en het eten stond klaar.'

Ze gingen aan tafel. Frankje voorop, dan zij met hun beiden, in druk gesprek. Achteraan kwam de gastheer ... met vage sensatie van uit te hebben gediend ... van te veel te zijn....

De Molder merkte Verweghe's ontstemming niet. Altans, hij deed zo en stoorde er zich niet aan.

Hij had 'n paar nieuwtjes en aardigheden die hij aan tafel vertelde, op leuke manier, met 'n zweem geheimzinnigheid. Nu en dan zag hij Corrie strak aan, met een vraag in zijn wijdgeopende grijsblauwe oogen, het voorhoofd door dwarse plooien gelijnd.

Corrie zàg het. En ook, dat haar man op haar lette. Ze hield de blik van de Molder uit, zonder wenk, zonder teken. Maar ze was onrustig en meermalen beefden haar handen bij 't overreiken van schotel of schaal.

Verweghe's ontstemming werd groter. Ze

waren het eens, die twee. Zijn vrouw probeerde 't decorum nog te bewaren. Adriaan scheen zelfs dät onnodig te vinden....

Het gesprek verflauwde, ging bijna liggen. De Molder poogde vergeefs het gaande te houden. Corrie deed niet meer mee. Corrie werd zenuwachtig. Verweghe's vijandige houding maakte haar stil. Ze was bang, als ze sprak, dat het niet ongedwongen zou klinken. Ze liet Frank nu maar praten; deed ongewoon belangstellend in al wat hij zei. Haar man bleef stroef. De tegenwoordigheid van z'n neef drukte hem als 'n schande. Zijn borst was tot barstens gevuld met wrok. Vreemd deed het hem aan, dat lang niet gekende gevoel...

Hoe vernederend was dat alles .... Daar zaten nu gastheer en gastvrouw en gast. Vriendschappelijk naar het scheen. Welgemoed en tevreden.

Maar Adriaan stal hem zijn vrouw. En Corrie bedroog hem. En *hij* zat er bij of hij niets vermoedde.... terwijl hij *zeker wist*....!

De beleefdheid eiste het zo. De beleefdheid, die hem verbood, oprecht te spreken; de Molder de deur uit te zetten....

Maar wáárom stoorde hij zich, waar het gold zijn geluk en zijn eer, aan onnodige vormelijkheid?

Een ogenblik nam hij zich voor, wat het hart hem ingaf, te doen. Maar een blik op Cor.... en hij dacht: Als ik me toch, niettegenstaande alles, vergis? Als ik onredelijk ben; verblind?.... Dan is mijn verdenking beledigend. Ik breng haar in opspraak.... Verwijder haar van me....

Afwachten nog. Tot er groter zekerheid komt....

In zijn ergernis, om toch iets van zijn wrevel te uiten, misschien ook in 't onbewuste (voor hem ongewone) verlangen een twistgesprek te beginnen, vroeg hij in eens aan

zijn neef: 'Is er nog niets bekend van de plannen van mevrouw Brikhof? Waar ze naar toegaat of wat ze zal doen?'

Met heftig hartbonzen luisterde Corrie naar wat er nu volgen zou.

'k Heb er niet van gehoord,' zei de Molder zacht.

't Is jammer dat die ploert van 'n lui tenant z'n loon niet gekregen heeft!'

De Molder antwoordde niet. Hij trok even de wenkbrauwen op, bewoog de schouders.

'Of vinden de tegenwoordige jongelui 't soms kranig, wat-ie gedaan heeft?'

'Ik vermoed van niet. Kranig? Wáár zou het in kunnen zitten?'

'In het bedriegen misschien.... 't Bedriegen van Brikhof, die hem als vrind ontving in z'n huis.'

De Molder werd bleek. Hij zag Verweghe vast aan, en zei: 'Dat bedriegen, zoals u het noemt, zal hij zèlf ook beroerd hebben gevonden.... Maar als hij *hield* van mevrouw

Brikhof.... en zij van hèm.... wat trouwens gebleken is.... dan.... dan....'

Hij kon de woorden niet vinden. Hij wou zeggen dat in een grote liefde 'n verontschuldiging lag.

Minachtend keek zijn neef hem aan.

'Ben je Dinsdag nog naar de komedie geweest?' vroeg Corrie haastig, in angstig en àl-te-duidelijk verlangen om van gesprek te veranderen.

De Molder wendde zich af van Verweghe. De komedie? O ja, hij was er geweest. Hij ging altijd. Jammer dat je zo zelden iets goeds kreeg te horen. Ze gaven de Hamlet. Het schikte nog al. Van die franse stukken kreeg je op het laatst genoeg; duitse waren gewoonlijk flauw; hollandse meestal niets.

Afkeurend, afbrekend, op scherpe besliste toon, herwon hij zijn kalmte meer en meer. En om het pijnlike ogenblik van daar straks te vergeten, praatte hij door met de nonchalante zekerheid van een kenner: In Shake-

speare had je veel moois. Maar bij 't lezen genoot je 't méér dan bij 't zien. Op het toneel viel Shakespeare niet mee. Het platte werd onderstreept; het fijne en tere ging er verloren. Hoog tijd dat er eens wat nieuws kwam. Maar onze jongeren gaven dat óók niet. Vaak waren ze sterk in details, maar hun werk als geheel was zwak, onharmonieus....

Corrie, nerveus, praatte mee, vond het óók. Haar man, schoon het woord evenzeer tot hem werd gericht, hield de lippen vast op elkaar. Hij werd gekwetst door de zekerheid waar die jongen mee sprak.... Er was iets brutaals in.... gevolg misschien van 't bewustzijn van macht over Corrie.... In de klank van zijn woorden lag, indirect, een bevestiging van zijn schuld....

Met bitterheid dacht Verweghe aan 't kunnen-begrijpen, het willen-vergeven dat weinig dagen geleden hem zo verheffend geschenen had.

Hij stond dan nu weer op lager peil. Nu scheen hem zijn vroegere hyper-humane beschouwing bespottelijk toe. In abstracto kon 't mooi zijn, maar als je zag, met open ogen, dat je bedrogen werd, dan was het lafheid om zwijgend het veld te ruimen! Maar dat zóú hij niet! Hij moest er 'n eind aan maken. Straks nam hij de vlegel apart, en vroeg hij hem af: Wàt heb je met Corrie? Dat wíl ik weten. - En dan, naar gelang van zijn antwoord, òf hem het huis verbieden, voorgoed, òf hem de deur uitgooien....

‘Vergeet je niet in te schenken?’ vroeg Cor. ‘De glazen zijn leeg.’

Hij zag op. De Molder's oratie was uit.

Verweghe schonk in. Eerst hèm. Corrie's glas was nog half gevuld. Toen zich zelf. Met bevende hand. Hij morste. Schuw keek zijn vrouw hem aan.

De wraakgedachten trokken hem weer naar zich toe. Hèm het huis verbieden; en zonder

bedenken een einde maken aan het onwaardige spel. Cor was verblind. Als ze 't inzag, zou ze begrijpen.... Maar dan moest de Molder eerst wèg. Hij zou hem wel dwingen de stad te verlaten. Desnoods....

De stem van zijn vrouw trok hem nogmaals uit z'n gepeins. Ze vroeg aan de Molder, niet hard, maar aandachtwekkend en óverduidelik, met haast onmerkbare trilling: 'Hoe staat het nu met je plan om te trouwen?'

Er volgde plotseling stilte. Zó volkomen, dat Frank, verwonderd, met grote ogen, van de een naar de ander keek. Toen kwam, na 'n korte kuch, het antwoord; schor, op gemaakte toon: 'Trouwen? 't Is maar geen kleinigheid. En met wie?'

'Ik dacht.... met Charlotte Aerts....' zei Corrie, en kreeg een kleur.

'Hoe kom je d'r bij!'

'Laatst zei je toch zelf....'

'Malligheid,' bromde de Molder. 't Lijkt

haast of ik er jou plezier mee zou doen.'

'Dat zou je ook.'

'Door met Lotje te trouwen?'

'Wel.... 't spreekt van zelf dat ik 't prettig vind als m'n vrinden....'

'Als die trouwen?'

'Als het hun goedgaat, bedoel ik.'

'Dat is niet hetzelfde als trouwen.'

Verweghe had bijna óók iets gezegd. Scherpe woorden klonken hem in het hoofd, prikkelden op de tong. Hij slikte. Hij hield zich in.

Hij kreeg de sensatie dat er iets.... vreemds gebeurde, zonder dat hij volkomen begrijpen kon, wát. Er was iets tussen die twee, dat on-enigde.... Méénde Cor wat ze daar had gevraagd? Drong *zij* er op aan dat hij trouwen zou? En.... *hij* wilde niet? Of was alles komedie.... gespeeld om z'n argwaan te sussen....?

Nog eer hij wist wát hem 't waarschijs-

likste voorkwam, trok hem het zalig gevoel door de borst, dat opkomt bij wijkend gevaar.

En toen dacht hij: Tot zo'n laaghartig bedrog is *zij* niet in staat. Háár is 't ernst. Wat Adriaan denkt dat weet ik niet, en dat gaat me niet aan.

Zij wil dat hij trouwt. Dus ze zoekt hem niet....

Bestond er dan géén.... verhouding? In ieder geval: hij kòn zich hebben vergist. En de onzekerheid die hem eerst had verlamd, maakte hem nu haast gelukkig.

Goddank dat hij twijfelen kòn.

Nu het.... ontzettende verder stond, kon hij weer kalmer en objektiever de zaak overdenken. Want.... de mogelijkheid... bleef. En hij moest weten, wat hij zou doen, in het ergste geval....

Geen duel, dat stond vast. Een duel tussen hem en zijn neef was belachelijk. De bloedverwantschap, 't verschil in leeftijd, en

ook... die jongen had nooit 'n pistool of sabel in handen gehad....

Loten, als Brikhof? Neen. Dàn was het beter te straffen.... Hem neerschieten, en zich zelf ter beschikking van de justitie stellen. 't Was kras. Maar de Molder verdiende het.

En Corrie?

Had zij, als getrouwde vrouw, niet de meeste schuld?

Misschien. Maar zou hij zich kùnnen wreken op haar...?

Hij dronk 'n glas wijn. En voelde zich sterker, hoopvoller, nu dat ellendig gevoel van daarstraks was verdwenen.

't Kwam alles misschien nog terecht.

Het was gekheid geweest.... een spelen met vuur, dat nu eindigen moest omdat Corrie ging inzien dat het gevaarlijk werd....

Want dåt was zeker: *zij* drong er op aan

dat hij trouwen zou.... Hiër had hij 'n *feit*. Al 't andere waren vermoedens....

De verbittering trok uit hem weg; hij begon iets te voelen van schaamte over z'n argwaan en bitsheid. Als gastheer had hij z'n plichten al heel slecht vervuld....

Hij dwong zich tot spreken, tot opgewektheid. En 't trof hem, dat Corrie zo druk was.... Zij praatte en lachte met glinsterende ogen, gloeiende wangen....

Maar 't sleepte zijn neef niet mee... Die werd stiller en stiller... zei dat hij hoofdpijn had, en nam afscheid om negen uur.

IV.

Uiterlik heel bedaard - al bonsde zijn borst van verlangen - stapte de Molder naar 't huis van dokter Verweghe.

Hij wist dat hij veilig kon gaan.

Voor 'n paar dagen had hij gehoord van een operatie die plaats hebben zou in het Ziekenhuis; en nu, tegen tweeën, had hij zijn neef langs 't kantoor zien komen met Piet van Dam, de chirurg.

Of Corrie hem wachtte?

Soms, als hij haar alléén dacht te vinden, was ze uit, of ontving ze bezoek.

En ook wel, wanneer... wat zo zelden gebeurde.... de gelegenheid gunstig bleek, kon ze.... erg onhartelijk zijn, en niet-willen, hem afwijzen, koel, beslist.

Er was iets ellendig-onzekers in hun verhouding. Weken aaneen kon ze 'm laten smachten. Buiten haar schuld, gedeeltelijk. En toch....

Dat zij wroeging gevoelde, dat kon hij desnoods begrijpen. Maar vond ze de toestand ondragelijk, dan moest ze kiezen of delen: 'n eind maken aan de halfslachtigheid. Van Verweghe scheiden, of.... Ja, wàt was er anders?

Er bestond wel 'n andere mogelijkheid.... Hij had zich in kalme uren meermalen afgevraagd of 't niet verstandig zou zijn.... een eind aan die liefdeshistorie te maken.... Zou het niet beter wezen voor Corrie en voor hem zelf?

Maar nù scheen de gedachte aan scheiding

geen ernst.... In tegenovergestelde richting werkte zijn fantasie.... Wanneer zij alléén was.... Hem had gewacht... Hem zó ontving als hij hoopte....

Dagen-lang kon hij dan teren op mooie herinnering.... Dan was àlles goed.... Of zou - als zo vaak - het eind weer teleurstelling zijn?

Hij begreep haar niet helemaal.

Die vorige Zondag.... wat was ze vréemd geweest.

Eerst stil aan tafel, en toen onnatuurlijk druk.

En waarom dat malle vragen of hij niet trouwen ging?

Zou ze jaloers op Charlotte zijn....?

Hij glimlachte even.

Eens had hij, in scherts, zich iets laten ontvallen.... gezegd, dat hij Lotje zo aardig vond.... dat hij *bijna* verliefd op 'r was.... Je moest toch voorzichtig met vrouwen zijn!

Maar wat voor bedoeling had Cor om ten aanhoren van Verweghe daarover te praten? Zou haar man.... iets vermoeden? Wel neen. Er kòn niets zijn uitgelekt. Dan was de dokter ook immers al lang op zijn kamer geweest! Stel je voor.... neef Verweghe die 't merkte. Dàt ontbrak er maar aan....

Een onbehaaglik gevoel dat hem méér had gehinderd de laatste dagen, welde weer op.

Tot dusver was het hem zonder veel moeite gelukt, de gewetenswroeging die langzaam en tastend nu en dan naderde, weg te doen nevelen in de gedachten aan Corries mooiheid en liefde. Nù werd hij vervolgd door 'n woord dat zijn dommelend zelfverwijt wekte.

En toch: ten onrechte, meende hij.

Verweghe had van *bedriegen* gesproken. Maar als je iemand bedriegt, dan tracht je 'm opzettelijk te schaden. En daar was geen sprake van. Hij had niets tegen Verweghe. Dat geheim-doen diende in hoofdzaak om

hem te sparen. 't Zou immers onnodige wreedheid zijn, te zèggen, dat Cor....
Volkomen onnodig. 't Veranderde niets aan de zaak. Je kon liefde niet dwingen....

Voor Verweghe was het beroerd. Maar aan wie de schuld? Wat hoefde hij iemand te trouwen, jonger nog dan z'n jongste kind?

De Molder verhaastte, onwillekeurig, zijn stap.

Er was in dat achterbakse toch iets dat hem tegenstond.

Maar méér nog had hij het land, als hij dacht aan dat leven op lege hoop; dat trekken van uitstel naar uitstel en altijd weer verder uitstel.... Op die manier had hij waarachtig niet veel aan Cor. Daar bedankte hij voor. En dat zou hij haar zeggen, wanneer ze ook nù.... onredelik was....

Hij stond voor het huis, en schelde. Dat verbrak zijn gedachteloop. En plotseling vroeg

hij zich af, met éven 'n angstgevoel: Als Verweghe terugkomt.... uit argwaan.... of om 'n andere reden.... Wat dan?

Maar hij stelde zich aanstonds gerust. Er was altijd wel iets dat als voorwendsel dienen kon: een boodschap van het kantoor....

De meid deed open.

Dokter was uit. Als meneer mevrouw soms wou spreken?....

'Goed,' zei hij kort, en hij dacht: zou Geert iets begrijpen?

Hij zag Frank in de gang met zijn paardje spelen, en wuifde hem toe met 'n handschoen. Toen wachtte hij in het salon, tot de meid kwam vragen of hij maar achter wou komen.

Met een vrolijke glimlach trad hij op Corrie toe. Maar zijn gezicht betrok toen hij links, bij het raam, kleine Frank zag zitten, die juist een bouwdoos had omgekeerd.

Hij begreep dat Cor niet alleen met hem wilde zijn; ze had het kind laten roepen. 't Was dus waarschijnlijk weer mis.

Hij gaf haar 'n hand, en trachtte zich te beheersen.

‘Neef is niet thuis, hoor ik?’

‘Nee.... Hij heeft 'n operatie. Kwam je om hèm?’

‘Niet bepaald....’ En toen zachter:

‘Ik zag hem voorbijgaan met Pietje van Dam, en omdat ik je spreken wou....’

‘Ja’, viel ze hem in de rede, ‘ik moet óók met je spreken....’

Hij wachtte, of ze nog meer wilde zeggen; en toen, met 'n blik op het kind: ‘Zou 't niet beter zijn, als je hèm....?’

Ze schudde even het hoofd. ‘Laat 'm maar blijven. Als-ie bezig is, verstaat-ie geen woord. En ik wou ook alleen maar terugkomen op ons gesprek van laatst, van Zondag. Als je nu geen werk van Charlotte maakt.... Ze gaat veel uit tegenwoordig....’

‘Maar Corrie.... Is het dan èrnst?!’

‘Ernst? Dacht je soms dat ik dáárover.... gekheid maakte?’

‘Maar.... hoe kom je 'r bij!’

‘Het kan zo niet blijven. Charlotte....’

‘Ze moest eens weten hoe bezorgd jij je maakt voor d'r toekomst.’

‘t Is om *mij*. En om *jou*. Dat weet je wel.... *Ik* heb geen rust, anders. En.... ze is voor jou heel geschikt. Ze is zacht en meegaand....’

‘Laat ze zijn wat ze wil. *Ik* wou alleen maar weten hoe jij zo veranderd bent.’

‘Ik ben niet veranderd.’

‘Zou je.... drie weken geleden óók hebben gewild dat ik Lotje vroeg?’

Ze zweeg. En fluisterend ging hij voort:

‘Als je nog van me hield, Cor, zou je me dat niet raden. Heb je genoeg van me? Zeg het dan liever ineens....’

Ze keek hem aan met 'n vreemd-strakke blik, die hem onaangenaam trof. En ontstemd drong hij aan: ‘Wat *is* er toch....? Heeft je man iets gemerkt misschien?’

‘Ik weet niet....’

‘Zondag was je ook zo raar. En dáárvóór ook, en die middag, toen ik van Brikhof vertelde.....’

Hij zag hoe haar hoofd opschokte, bij die naam.

‘Staat het.... dáármee in verband?’ vroeg hij zachter, met opzet verwondering leggende in zijn stem.

Ze knikte. ‘Ja.... Het is afschuwelijk. Dat wil ik niet. Dàt mag niet. Mevrouw Brikhof heeft 'n móórd op 'r geweten.’

‘Kom kom, wat overdreven.’

‘Nee, nee.... Ik voel het zo.... Voor mij *is* het zo. Je praat het me tòch niet uit de gedachten....’

‘Is het háár schuld dat ze hield van ten Boekwold?’

‘Nee, of dat weet ik ook niet.... Maar dat ze haar man bedroog....’

‘Hè’, zei hij nors, ‘begin jij nu óók met die grote woorden? Die nonsens?’

‘Als zij niet gewild had... En dan te

weten.... God, telkens zie ik het vóór me....'

Haar onderlip trilde. Ze kneep, wrong zenuwachtig haar witte handen. De Molder had medelijden, 't Zal immers nooit zover komen,' zei hij sussend. 'Gesteld.... in het ergste geval.... dàt Verweghe wat merkte... Je begrijpt toch wel dat ik niet zou willen dat hij...'

'En is het dan beter, dat ik de oorzaak ben van *jouw* ongeluk?' riep ze hartstochtelik.

'Pas op,' waarschuwde hij.

Frank had zich omgedraaid op z'n stoeltje, keek verschrikt naar zijn moeder. Met 'n grote inspanning werd ze zich meester.

'Wat is er vent?' vroeg ze lief. 'Kom, ga zoet aan het bouwen. Neef Adri en maatje praten maar wat. 't Is maar malligheid.'

'Mag ik dan in de gang gaan spelen?' zeurde het ventje.

'Ja. Ga maar.'

De Molder keek door het venster, naar

de rozen in de tuin, en liep toen, ontevreden, heen en weer door de kamer. Toen Corrie het kind uit de deur had gelaten, nam hij haar handen en zei: 'Hoor es, het is als je zegt. Zó kan het niet blijven. Niet om je man en ook niet om ons. Het beste is: scheiden.' Ze staaarde hem aan met dof gevoileerde ogen, waarin hij meer angst dan liefde las.

'Scheiden? En Frank? Dan blijft Frank bij hem?!

Hij maakte 'n beweging van ongeduld.

'Ga dan mee. Hier vandaan. We hebben misschien 'n kòrte tijd van geluk, maar 't is ten minste geluk Dan kunnen we verder zien. Ik vind altijd wel iets om geld te verdienen... En Frank hou je bij je....'

Terwijl hij sprak, overredend, met vuur, uit vrees haar voor goed te verliezen, was hij, half onbewust, tegelijkertijd bang dat ze ja zeggen zou.

Hij vervolgde koeler: 'Ten minste.... wat mij betreft neem je hem mee.... Als je 't aan-

durft.... Er kunnen moeilijke dagen komen, da's zeker. Voor òns is het minder.... Wij slaan er ons door.... Maar....'

Corrie trok haar handen terug en schudde van neen.

'Spreek er niet over, Adriaan. Het kan niet en mag niet. Oók om Verweghe. Als ik het kind hem nog afneem óók.... Nee. Er *is* niets te vinden. Ik heb alles bedacht... maar 't moet uit zijn. Ik wil niet. Versta je? Ik *wil* niet meer.'

Hij haalde geërgerd z'n schouders op.

'Dan hou je niet van me.'

Ze ging voort:

'Je moet trouwen. Als je Charlotte vraagt... Ik denk dat ze ja zegt.... Dan kon je 'n eigen zaak beginnen. En je moet hier van daan. Ik wéét dat er anders.... ongelukken gebeuren. Had ik schuld aan iemand z'n dood, o God, ik zou niet kunnen leven, niet *kunnen leven*....'

'Je bent zenuwachtig, Cor. Je denkt nu zo,

maar als ik het deed, zou je er spijt van hebben.'

'Nee.... 't Is al veertien dagen dat ik zo denk.... Doe het, Adriaan. Doe het om mij. Als je het zèlf niet inziet, dan om mij. Toe, belóóf het me....'

Wachtend met antwoorden, zag hij haar aan.

Het kwam in hem op, dat hij haar in zijn armen moest nemen; zeggen dat hij niet leven kon, en niet wou, zonder haar. Maar het was hem niet mogelijk haar te liefkozen, nù. Haar doffe, starende ogen, de scherpe trek om haar mond maakten haar niet begeerlik. Het was niet *zijn* Corrie, van maanden geleden. Het was de moeder van Frank, de vrouw van zijn oude neef....

En in eens stond wat hij bedacht had op stille, wensloze dagen, hem voor de geest: het verstandigst zou zijn, er een eind aan te maken....

'Het is dus uit....?' vroeg hij langzaam. 'Dat wil je beslist?'

‘Ja.’

Hij kreeg 'n kleur. Hij stond daar wel wat als 'n kwajongen die weg wordt gestuurd. Tegelijkertijd voelde hij ergernis en een vage voldoening, die hij, als kleinzielig, zich verweet....

Maar hij moest nu gaan. En hij dacht, dat hij altijd later kon zien of ze bleef bij haar onverwachte besluit....

Zou hij haar kussen? Tot afscheid? Beter van niet.... Geen opschroeversij.... Hij zei koud, als door haar verlangen gekrenkt: ‘Goed. Als je dan wilt dat het uit is.... Maar wat Charlotte betreft, dat beloof ik je niet. Dat mag je niet eisen. Is 't wel?’

Ze zweeg. Hij reikte haar koel en stijf de hand, keerde zich om en ging heen.

V.

Corrie was stil van natuur; passief. Maar door haar volharding werd grotendeels 'n gemis vergoed aan opbruisende energie.

Ofschoon niet buitengewoon begaafd, had ze steeds op school tot de eersten behoord. Ze werkte later voor middelbaar Duits met 'n nauwgezetheid en vlijt die één voor één alle moeilijkheden te boven kwamen.

Haar vader was overleden toen ze nog vijftien moest worden. Dat Corrie het volgend jaar in gezelschap zo in-zich-gekeerd kon zijn, werd begrijpelijk gevonden. Maar later vervolgden de kennissen haar door telkens deelnemend te vragen: 'Hoe kom je zo stil?'

Toen wende ze zich op partijtjes een vrolijkheid en vertoon van belangstelling aan, om aan die opmerkzaamheid te ontkomen.

Er was daarbij geen sprake van opzettelijk anders zich voordoen. Zelf vond ze het zonderling dat ze druk was en opgewekt in gezelschap van vreemden, stil bij haar moeder of bij 'n vriendin, en tòch niet van uitgaan hield.

In haar meisjesdromen had ze zich liever de vrouw gedacht van een geposeerde man, die iets wàs in de wereld, dan van 'n onberekenbaar jongmens, zoals ze er telkens ontmoette. Ze voelde een vage angst voor die jeugdige heren. Hun overdreven beleefdheid, hun blikken, hun woorden, waarvan ze niet wist veelal of ze ernstig waren gemeend, maakten haar zo niet schuw, dan toch voorzichtig. En niet zonder moeite kon ze in hun bijzijn zich vrij blijven voordoen.

Toen ze boven de twintig kwam, dacht ze niet dat ze ooit zou trouwen. En wanneer ze

een enkele maal in vertrouwelijk spreken verzekerde dat ze niet naar 'n huwelijk verlangde, was ze oprechter dan de meeste van haar vriendinnen, die beweerden het op dit punt met haar eens te zijn.

Haar studie gaf haar genoeg te doen. Of ze bij 't onderwijs gaan zou, wist ze nog niet. In ieder geval, ze kon met haar akte, ook niet-getrouwd, onafhankelijk wezen.

Ze kwam nu en dan bij Verweghe aan huis, als vriendin van Marie. Die 'r brave vader bewonderde en vereerde zij. Dat hij haar vragen kon om z'n vrouw te worden, was vóór Maries bruiloft nooit bij haar opgekomen. Toen had ze 't vermoed en - gehoopt. Maar hoe was het mogelijk, dat een man die zo hoog stond, háár zou verkiezen - uit allen? Toch was het gebeurd. Wat was ze er trots om geweest, en gelukkig!

Ze glimlachte als men haar vroeg of ze 't niet jammer vond, er haar studie van 't Duits

aan te geven. Ze glimlachte, als haar vriendinnen voorzichtig.... o zo voorzichtig, lieten verstaan dat het akelig was dat Verweghe de vijftig al achter zich had....

Hoe weinig kenden ze haar!

Als ze verloofd was geweest met 'n jonge man, ze zou zich nooit zo gerust en zo kalm tevreden hebben gevoeld.

Verweghe bleef na zijn trouwen, zoals ze hem had gekend: voorkomend en ridderlik.

Natuurlijk was het niet alles zó, als zij het zou hebben gewenst. Dat kon niet, dat had ze vooruit geweten. Maar - hij begreep haar meisjesschroom, verschrikte haar niet, had geduld...

Kort na haar trouwen stierf haar mama. Ze werd weer stiller. Soms vroeg hij haar, wat haar scheelde en of haar iets drukte. En ze zei hem, dat ze gelukkig was, en ook thuis zo stil was geweest. Hij zweeg er toen over. Half schreef hij het toe aan

't verlies van haar moeder, gedeeltelijk ook aan haar zwangerschap. Na Frankjes geboorte fleurde ze op in groter bewegelijkheid. In de plaats van haar stil-in-zich-zelve-leven kwam het vertroetelen van haar kind, het zingen, het sussen, het spelen.

Zo ging alles goed, tot voor anderhalf jaar.... Toen was de Molder gekomen.

Behalve Lonte, zijn patroon, kende hij niemand in de stad dan Verweghe, een volle neef van zijn vader.

Hij had een visite gemaakt. Cor vond hem eerst onbeduidend; en, voor zo'n knappe forse jongen, grappig-verlegen. Haar man had er dadelik op gestaan, dat hij aanlopen zou als hij lust had. Om de veertien dagen kwam hij dineren.

Zijn verlegenheid duurde niet lang. Ook bleek hij goed ontwikkeld. Hij viel haar mee....

Zo was het begonnen. Ze merkte al gauw, dat de Molder genoot in haar bijzijn. Zij wist ook wel dat hij kwam om háár, en

moeite moest doen om beleefd naar Verweghe's verhalen te luisteren. Zijn zoekende ogen dwaalden steeds naar haar af.... Zijn bewustzijn, van haar vervuld, kon nauweliks iets anders bevatten....

Toen kwam ook bij Corrie, onmerkbaar in het eerst, toen langzaam-aan groeiend, 't ontroerend gevoel, het nog ongekende, van liefde, die haar deed smachten naar hèm, zijn handdruk, zijn aanraking.... Ze hield van Verweghe. Maar hartstochtelik was die genegenheid nooit geweest.

Toch - sterker dan hartstocht en liefde, was bij haar het plichtsgevoel. Nooit, nooit mocht iemand vermoeden, wat soms in haar omging. Vooral de Molder niet. Ze wilde zijn blikken ontwijken; niet horen de warme toon in zijn woorden, niet voelen die alles belovende druk van zijn vingers....

Maar als ze alleen was, kwam het tere denken aan hèm, het fantazeren....Dat kon

ze niet tegengaan.... en ze schaadde er niemand mee....

Zij voelde 'n poos zich gelukkig door dit vergelijk. Ze hoefde zich niets te verwijten, en toch genoot ze bijwijlen een zaligheid nooit gekend, in het bewustzijn van brandend te worden begeerd door wie ze beminde....

Hij was het, die haar opschrikte uit haar droom. Eens, toen ze alleen waren 's avonds - Verweghe was uitgeroepen - begon hij over zijn liefde. Ze wou hem doen zwijgen; vergeefs, *hij wist* dat ze van hem hield.... Hoe het haar schokte, ze toonde geen zwakheid. Niet erkennen.... Dat nooit.... En ze sprak als 'n oudere zuster; hem troostend, òpbeurend, wijzend er op, dat het dwaas van hem was.... Het kòn immers niet....? Nooit mocht hij er meer over spreken. Hij moest haar vergeten. Hij was nog zo jong, zovéél geluk stond hem nog te wachten. En zij had haar man.... en haar kind....

Ze voelde zich ongewoon sterk toen ze zo had gepraat.... Zó sterk, dat zij niet aandringen wilde op wat ze eerst had gemeend dat noodzakelijk zijn zou: dat hij haar nooit meer bezocht.... Maar zonder dat ze 't gevraagd had, bleef de Molder vier weken weg. Voor de Zondag dat hij verwacht werd, zond hij 'n ekskuus in een briefje aan haar man: hij ging uit de stad, naar zijn ouders....

En Corrie miste hem; werd onrustig, verlangend. Ze vroeg zich af of hij altijd wegblijven zou.

Toen hij terugkwam, deden beiden of er niets was voorgevallen.

Maar Corrie voelde zich niet langer gelukkig. Ze was veranderd. Een onvoldaanheid die haar niet losliet, die alles omnevelde en vergrauwde, matte haar af. Dat leven, zoals ze het had gekend, eerst thuis, toen met Verweghe, en ook met Frank, och ja, het was goed geweest, wezenlik goed; en ze vond zich ondankbaar

en slecht, dat het haar nù niet bevredigde....

Maar het drukte haar. Door dat alledaagse, dat vroeger zo rustig-geleidelijk scheen, werd ze nu benauwd. Ze verlangde naar ander geluk. Naar 'n wild, hartstochtelik zich geven, volkomen bevrediging, lessing van gloeiende liefde-dorst....

Haar eerst zo hoog en sterk willen werd langzaam nu ondermijnd. En zo kwam het geloof, dat.... wat ze nog vreesde, niet wilde.... en waar ze toch ondanks zich zelve naar smachtte - dat het eenmaal gebeuren *zou*.... dat het was als besloten en vóór-bestemd....

Herhaaldelijk stiet ze dat denkbeeld met kracht van zich af. - Neen, nooit! Ze wist immers dat er ellende en wroeging moest volgen, wanneer ze niet sterk bleef.... En toch, het was of dat voorgevoel.... die overtuiging.... zich in haar binnenste vastzoog.

Zij wist - en het maakte haar rampzalig: haar wilskracht verslapte. Als Adriaan aandrang, wilde, *wilde* - kon ze zich dan verzetten?

Ze twijfelde.... Hóópte van wèl.... maar vreesde.... En hoop en vrees smolten saam....

Zo werd het onvermijdelik.

In het eerst vermocht zij de werkelijkheid niet te geloven.

Was het háár overkomen, háár?!

Maar hoe kòn het, dat ze met vrije wil zich verlaagd had, onteerd! Haar vertrouwende man bedrogen! Ze werd door gedachten gefolterd, die alle hoop op geluk, op 'n draaglike toekomst zelfs, schenen uit te sluiten. O, die eerste, afschuwelijke dagen.... Maar toen, stil werkende in haar binnenste, buiten het schrille bewustzijn òm, begon een herstellen, een opleven, groeien van die inwendige kracht, die geknakt scheen.

En na haar wanhoop.... na die twee dagen dat ze zich, hoofdpijn voorwendend, opsloot, kwam onbestemde berusting, haar zelf onverklaarbaar.... en soms, in ogenblikken van half-vergeten, spon zij zich troostgedachten, verhullend, als lichte sluiers, de vlek in haar leven....

Ze had immers Frank.... En Verweghe hoefde het nóóit te weten.... Hij mócht het niet weten, om niet ongelukkig te zijn.... En dan.... had Adriaan haar niet lief?

Maar eer dat droef-blijde denken haar sussen of strelen kon, trof altijd weer het snijdende weten van 't ònherstelbare dat was geschied.

Telkens scheen 't of de kalmte zou komen, de zielerust; maar die verdween als 'n nevelbeeld. En de foltering keerde terug.

Zo bleef het een wisselen van wanhoop en hoop.

En vernederend was in die moeilijke strijd het noodzakelijk misleiden, dag aan dag, van Verweghe....

Oneerlik zijn, als hij vroeg wat haar scheelde. Huichelen, iedere keer dat de Molder's naam werd genoemd. Bedriegen als Adri er wàs....

Het gewone kleine doen in haar huishouden leek door z'n beuzeligheid wel ondraaglik; maar erger was 't, dat nu leugen lag in haar woorden en blikken.

En de goede Verweghe.... hij merkte niets.

Dat ze het volhouden kon, kwam door de gewoonte.

Als ze neer dacht te vallen, het opgeven wou, trok de gewoonte haar mee.

Ze had, vooral in 't begin, telkens 't verlamvend gevoel, dat het éérstvolgend ogenblik leiden moest tot ontdekking. Nù zal het komen, dacht ze dan; nù zal het komen....

En wachtende, bijna krankzinnig van angst, op het punt uit zich zelf het te zèggen, deed ze tòch heel gewoon, met 'n uiterste poging haar haast uitbarstende onrust bedwingend....

Och - en dan ging het ook weer, zo'n dag. Ze zag alleen dan nog op tegen 't slapengaan, omdat dáár ontwaken op volgde, en elke ochtend herinnering haar ineenkrimpen deed....

Ze dacht over scheiding. Maar dan het kind? Het kind, dat bij hèn zou blijven, wanneer ze bekende....

Neen, Frankje kon ze niet missen. Wel was ze een slechte vrouw geweest; een slechte moeder wou ze niet zijn....

De Molder, verschrikt door 'n eerste uitbarsting van haar smart, bleef een tijdlang weg.

Liefde, geheime angst, vooral verlangen dreven hem weldra naar Corrie terug. Steeds vaker zocht hij haar op. En hij smeekte dat ze zich wéér zou geven, drong heftig aan.... Want het ogenblik van wilde verrukking werd in zijn herinnering àl verleideliker....

Voor haar kwam opnieuw de strijd. Nu

dacht ze, dat ze ondanks haar liefde, weigeren kòn.

Maar.... daardoor werd niets vergoed, niets ongedaan gemaakt.... Ze bleef slecht, ook al weerstond ze in 't vervolg.... Waarom dan 't geluk laten glippen, wanneer ze, al was 't maar voor even, het grijpen kon?

Er kwamen tijden, waarop de inwendige onrust geheel werd verdoofd, uren van zaligheid.

Maar altijd volgden: de wrede wroeging, en brandende vrees voor het einde! Het kòn niet duren....

Eéns moest ze in haar leugennet blijven haken.... En àls Verweghe het wist....

Langzamerhand scheen ze nochtans te wennen aan 't altijd nabije gevaar.... Nu kon ze vrijer genieten van 't liefdegeluk, naar ze dacht. Maar 'n lichte pijn bleef steeds in haar borst; 'n zacht scheurende pijn, die ze voelde, al dacht ze ook niet aan 't gebeurde. Die pijn kon

indringen, plotseling, fel, bij het thuiskomen van Verweghe. Het maakte haar stil, dat benauwend gevoel, en schutte welhaast elke vleug van blijde opgewektheid. Het groefde een lijdenstrek om haar mond en gaf aan haar ogen een smartuitdrukking, die haar man bezorgd deed vragen of haar niets scheelde....

Toen hoorde zij het verhaal van Brikhof's dood.

Het was of haar eigen, angstig verborgen geheim ruw in het licht werd getrokken.

Háár wonden de harde woorden over die vrouw. Háár trof de smaad, de verachting. Maar dàt was het ergste niet. Ze begreep nu dat ze kon worden de moordnares.... van Adriaan, of Verweghe.... *Zij* zou hen drijven tot dat afgrijselijk willen-vernietigen- van-elkaar....

Het was of ze nù eerst helder zag.... Zag, hoe de mensen het eens waren, allen, dáárover.... En zij zèlf was het ééns met de men-

sen.... Ook zij vond niet-te-geloven slecht wat ze had gedaan. Van Adriaan kon men nog zeggen: Hij is ongetrouwd. En een man.... Maar zij, de vrouw, de gehuwde, de moeder....!

Het moest nu uitzijn. Al zou ze sterven van smart. Alles was beter dan dat gevaar.... O, ze zou gek worden, gek, wanneer zij de oorzaak was van 'n moord....

De Molder moest trouwen. En hij moest wèg. Een muur moest er staan tussen haar en hem....

***

Ze had het hem nu gezegd. Het was beter gegaan dan ze had verwacht.... Als hij 't nu maar wou inzien.... verstandig deed.... Charlotte was een goed meisje. En Corrie had menen te merken dat ze hield van Adriaan....

Zou hij willen....? kunnen...?

Och, op den duur zou hij zijn verdriet te boven komen. Wanneer hij zelf een gezin had.... een thuis....

En Charlotte vond ze benijdenswaard...

***

Daar hij na hun gesprek niets van zich liet horen - haar nièt bezocht, nièt schreef, werd ze meer en meer overtuigd dat hij doen zou wat ze gevraagd had.

Maar toen kwam ook de reactie. En uren aaneen, als Verweghe sliep, lag ze 's nachts in haar bed krampachtig te snikken....

VI.

Er gingen nu weken voorbij, waarin Corrie de Molder niet zag. Hij stuurde tweemaal bericht, dat hij niet kwam dineren.

Eens op 'n Woensdag - Verweghe was uit - schelde hij aan en vroeg naar mevrouw. Ze kleepte zich voor 'n verjaarsvisite; ze was al laat.... Een ogenblik stond ze in heftige tweestrijd. Maar ze meende te zien hoe de meid zich verwonderde over haar aarzeling.... dacht, het was beter het *niet* te doen.... na twee of drie dagen zou hij z'n bezoek wel hervatten, als 't beter gelegen kwam... Ze hakte de knoop door: gaf belet.

Was hij gekomen om te vertellen dat hij haar raad had gevolgd?

Of wilde hij trachten haar over te halen.... weer voor hem te zijn als vroeger?

Ze was brandend verlangend om dat te weten.... Ze wachtte, ze zag naar hem uit... Hij kwam niet terug.

***

Verweghe begon zich bezorgd over Corrie te maken. Ze at weinig; sliep slecht. Meest was ze moe en neerslachtig; dan zei ze haast niets. Maar soms ook toonde ze een gejaagdheid, een drukte in haar spreken en doen, die na 't voorafgaande zwijgen nog onnatuurliker leek.

Hij onderzocht haar - zéér tegen haar zin - en vond niets verontrustends. Hij observeerde haar, zo nauwkeurig het ongemerkt ging. Maar ook nu ontdekte hij geen symptomen, die hem op 't spoor van iets anders brachten dan neurasthenie.

Hij had hoop, dat verandering van lucht en omgeving haar goed zou doen; en stelde haar voor 'n week of zes te gaan luieren in Scheveningen. Hij dacht daarbij ook aan de Molder. Hoe die verhouding eigenlijk was tussen Corrie en hèm, dat begreep hij niet recht. De jongen kwam in de laatste tijd met uitvluchten aan om weg te blijven op Zondag. Was dat om die barse ontvangst, de laatste keer? Of om Cor?

Maar dàn was de zaak ook uit - gesteld dat-ie ooit had bestaan....

In ieder geval - of Adriaan er dan mee in verband stond of niet - Cor was niet wèl. En ze moest herstellen; moest fleuriger worden.

Al verborg ze 't zoveel als ze kon, hij zag dat ze leed, 't arme kind. En hij voelde aan z'n bezorgdheid, z'n angst - die toch òngegrond was! - hoe innig hij, niettegenstaande zijn domme argwaan, steeds van haar hield.

Hij dacht nu zo vaak terug aan die eerste heerlijke huwelijksjaren met Corrie, dankbaar voor 'n geluk dat anders alleen voor jongeren weg is gelegd.

En ook later was zij het geweest - met Frank - die hem sterk deed hechten aan 't leven.... Zijn andere, oudere kinderen leefden meer voor zich zelf, hadden hun eigen kring....

Corrie toonde zich met het plan heel ingenomen. Ja, ze vond ook, ze moest er eens uit. Niet dat ze ziek was - geen sprake van, dat wist haar man immers zelf? - maar het eentonig-alledaagse verveelde haar; ze snakke naar afwisseling....

Ze wou weg. 't Was ontzenuwend, ieder ogenblik op te schrikken, te luisteren naar de schel - zich afvragend of daar de Molder zou zijn, die vertellen kwam van z'n engagement.

Ja. Wèg. Dàn wist ze het *zeker*, dan wàs het uit.... En dat *moest* het zijn....

Maar in Scheveningen was het te druk, te vol.... Ze zou er ook wellicht wachten of ze hèm.... bij toeval.... ontmoette....

Ze moest ergens heen, waar het rustig was aan het strand, in de duinen, en waar ze toch, als de eenzaamheid drukkend mocht worden, wat omgang had in 't hotel....

Naar 'n kleine badplaats. Dàt wou ze het liefst. Dan kwam ze misschien tot zich zelf....

Ze gingen naar Wijk aan Zee.

In het badhotel, op de tweede verdieping, kreeg Verweghe twee kamers, door 'n tussendeur met elkaar verbonden. De een voor Corrie en 't kind, de ander voor hem.

Het waren eenvoudige, nette vertrekken, hoog van verdieping, vrij ruim, met weinig meubels. Wat Corrie vooral beviel, was het elektriese licht, dat ze van uit haar bed kon

ontsteken door het omdraaien van een knop. Ze hoefde dus 's nachts niet in 't donker te liggen, wanneer ze niet slapen kon.

De badgasten waren meest Duitsers. Aan table-d'hôte - waar ook Frank aan at als 'n grote jongen, tussen zijn ouders - hadden ze Duitsers links en rechts en aan de overkant. Het gaf afleiding.... Corrie vond het ook veilig onder die vreemden, die onmogelijk het gesprek konden brengen op Adri de Molder.

Ze dacht veel aan hem. Haast àl-door. En ze werd er zich van bewust dat ze heimelijk iets gevoelde als hoop op zijn komst....

Of.... het wàs niet eens zo reëel.

Maar ze keek toch onwillekeurig òm zich, of ze hem zocht.... Ze hoorde soms plotseling z'n stem.... Het was of hij komen móést....

En dan dacht ze: als hij haar miste.... (dat was toch waarschijnlijk...) wanneer

hij niet buiten haar kòn.... en hij vroeg verlof voor drie of desnoods twee dagen....
het wàs immers heel goed mogelijk....? Dan....

Diep in zich droeg ze die hoop, in 't begin, toen alles nog vreemd was, en ze geen kennissen had. Maar daarna werd het - van zelf - weer anders.

Ze wist niet waarom, maar nadat ze er thuis was geraakt, aan zee, in de duinen, in 't grote hotel - begreep ze ook meer en meer dat het niet zou gebeuren. Hij zou niet komen. Ze zou hem niet zien....

En ze vond de kracht om te denken: Het is beter zo. Het mag niet, het mag niet....

Verweghe plaagde haar niet met bezorgheidsblijken of 't opdringen van een vervelende dagregeling. Hij liet haar doen wat ze wilde. Een enkele maal ging ze niet 'n duitse famielie naar Beverwijk of IJmuiden. Maar liever lag ze in de duinen, alleen, te staren naar wolken

en blauwe lucht. Graag zat ze in een strandstoel, of slenterde over het vlakke, vochtige zand aan de zee. En ook ging ze wel met Frank en haar man.

Ze sterkte aan. Ze voelde het, iedere dag. Ze was minder vermoeid, kreeg weer eetlust. Ze sliep alleen niet heel goed. Ook had ze nog altijd iets ongedurigs. Soms zocht ze de mensen, en dan weer kon ze niet uitstaan hun zoetig gepraat, hun lievigheid, hun bête mooivinderij. Dan was ze op 't kantje van onbeleefd, ging heen, en ontweek ze 'n poos. Maar dan tobde ze weer over haar gedrag. Had *zij* het recht eisen te stellen? Wat zou men wel zeggen en denken van háár, als men wist....!

Ze moest verdraagzamer zijn....

Och, als de mensen maar niet met dezelfde woorden, dezelfde vragen, dezelfde lachjes haar irriteerden.... Als ieder zich zèlf maar was....

Je zèlf te wezen.... Was d`at het ware? Of was het zo'n zin, die men ook al nasprak, zonder er iets bij te denken? Zo dikwels was zij de ene dag niet als de andere. Ze wist soms niet eens w`at ze wilde, en hoopte....

Wat was dan háár zèlf?

Het scheen of er in haar twee zelve waren: het ene kalm en begeerteloos; het andere gloeiend van hartstocht.... onvrouwelijk, z`onder schaamte.... Wie van die beiden w`as ze.... of was ze het meest?

Hier in Wijk: het kalme.

Maar dat mocht niet gelden voor altijd en overal.

Want haar lichaam, haar eigen lichaam, had immers gehoorzaamd aan het willen van 't woeste, hartstochtelijke Ik.... En kon het dan niet, dat het Ik, dat haar nù verschrikte, juist het natuurlijke, èchte was - terwijl ze in haar dagelijks doen werd beïnvloed door 't voorbeeld van anderen, dwaze vormen, beschaving, gekunsteldheid?

Ze vond het angstig, daar verder in door te denken....

Van de Molder hoorde ze niets. En met sterk willen hield ze alles wat hèm betrof, ver. Ze wou vergeten. Ze leefde nu rustig, emotioneel voort met Frank en haar man; met die trouwe, goeie Verweghe, en met haar jongen, die zoveel drukker en aardiger werd, door zijn omgang met andere kinderen. Dat denken aan.... wat er gebeurd was, drong ze terug. Soms verliet het haar geest geheel.

En als het dan toch weer kwam, dan hield ze 't niet vast zoals vroeger met ziekelijke hardnekkigheid.... ze liet het voorbijgaan, zodat het alleen de buitenkant roerde van haar bewustzijn. En ze werd nu Goddank haast onverschillig voor die oppervlakkige aanraking.

Hoe goed had Verweghe het voor haar

bedacht: een tijdje er hélemaal uit.... Ze voelde het zo, ze leefde weer op.

Het heerlijkst was dat echt-luie soezen aan 't strand.

Als Verweghe met kennissen wandelen ging, en Frankje was goed bezorgd, bij andere kinderen, bewaakt door 'n juf, onder toezicht van 'n mama, dan ging ze zitten zó dicht aan zee, dat geen wandelaar vóór haar langs kon. Ze dook dan weg in haar stoel, zag géén mensen, en niets wat mensen hadden gemaakt. Alleen de zee en de wolken. En dan eerst kwam ze volkomen tot rust, en drukte haar niets van het kleine armzalige levens-gedoe. Dan groeide haar ziel - niet langer gewond en angstig. Glimlachend gedacht ze de nietigheid van mensekwelling en mensedaden, in wijde, hoge natuur.

Uren en uren kon ze daar zitten, onbewegelijk haast, alleen verschuivend nu en dan haar zware stoel over 't geel-witte schelpzand, het water ontwijkend of volgend.

Zij tuurde graag naar de lucht. Dan zag ze meest zware, massale wolkengevaarten, in een, door elkaar geschoven. Wit, lichtgrijs, donker.... Daartussen het blauw, in de verte teer-glanzend als paarlemoer, en dichterbij dieper, krachtiger: tintelend hemelsblauw.

En de zee!

Aan de horizon, onbeweeglik, een donkere eindeloze lijn. Daaronder een grauwe gekabbelde strook als geploegde reuzenakkers.

Maar dáárvoor, dichterbij 't strand, het roerige Leven. Daar kwamen de golven, wéér en wéér, altijd wéér, opgroeiend uit niets; een rimpeling eerst, verbredend tot vaalgroene plooi, die zich ophief, zodat men er tégen zag. Dan begon het. De plooi werd hoger, kuifde zich ruisend met los, wit schuim, zwol, zwol aan, naderde bruisend. En het schuim sloeg over, naar voren, verspreidend, versmeltend, verdwijnd. Daarachter de nieuwe golven, doordringend verder, iets verder, een

laatste waterrest gladstrijkend vlak voor haar voeten....

Toen ze langer bleef, vond ze het mensegewoel, vooral het spel van de kinderen aan 't strand, niet zoo hinderlik meer als in 't eerst.

Bijwijlen liet ze haar stoel wel staan, als het ebde. De zee trok langzaam terug; 'n blonde strook raakte bloot; kinderen - één eerst, telkens meer, liepen voorzichtig op blote voetjes voorbij.

De golven weken, gedwongen. Maar telkens daagden ze ruisend weer op, bedreigend het vochtige, zich verbredende strand. En enkele kwamen, machtiger, zwaarder dan andere. Met forse zwaai, het verlorene willend herwinnen, drong het woedende water weer op. Sissende spatte het uit naar de vluchtende wandelaars.

Door het ruisen heen klonken gilletjes.

En hoe anders bij vloed!

Dan keek ze nu óók naar het spelen van Frank met zijn duitse en hollandse vriendjes. Ze hadden in 't zand grote forten gebouwd. Een ringmuur, daarachter een diepe gracht, een hoogte in 't midden. Met kleine schopjes sloegen zij 't zand van hun sterkte vast in elkaar. En dan wachten. De golven kwamen. Tot de muur....? Bijna. Nu dan.... Maar 't geelwitte schuim bleef vóór de verhoging liggen. Eindelijk - daar wàs het. De wallen werden versterkt. Vaster in één geslagen. Vergeefs. Het water stroomde er tegen, er over, drong door in de gracht, die het vulde.... Nieuwe aanval. Nu is de ringmuur geslecht. Maar de hoogte houdt. En schreeuwend staan ze daar bovenop, jongens en meisjes, sommigen angstig, anderen poserend, enkelen werkend met wilde drift.... Tot nieuwe golven afknagen de wanden, en 't laatste kind wordt verjaagd....

Maar Corrie bleef zitten, zo lang ze kon; opgetrokken haar voeten, als 't water haar stoel bereikte....

Want het greep in de ziel, dat woeste gezicht van àl dat levend, voortjagend, worstelend water....

Golven? Geen golven nu meer, het is ruitery. Regimenten op witte paarden.... Daar stormen zij aan, joelend, donderend. Maar onzichtbare troepenmacht op het strand vernietigt de vijand met dodelik vuur.

Eerst zwellen zij aan, de steigerende massa's. Hoog springen de rossen. Dof bonzen hun hoeven. Hoor, razende kreten, hartstochtelike drift....

Plots wordt het minder. Ze strekken zich uit, ze gaan liggen, de wilde witschuimige paarden.... Niet langer dringen ze briesende door. Zij vallen, zij worden gedood, vernietigd.

Maar vóór hun verdwijnen, nieuwe charges.

Weer donderen ze aan, eskadrons, regimenten - onafzienbare rijen achter elkaar.
Hoog, hoger nog dan de vorige!

Voortgejaagd over die daar liggen.... En nieuwe achter die nieuwe....

Nu moet haar stoel toch terug.

De zee dreigt en loeit....

Aan de horizon, onbeweeglijk, altijd die strakke oneindige lijn....

***

Corrie werd beter. Haar wangen bruinden, ogeglans drong door de dofheid heen van haar blik. Ze werd vriendelijker, minder prikkelbaar. Ze voelde het, dankbaar jegens de zee, die machtige, grootse, die haar teruggaf wat ze voor altijd verloren waande....

Verweghe merkte het op met de trots van

goed-gezien-hebbende arts, met de innige vreugd van de teer liefhebbende echtgenoot...

Ze zou genezen.

Hij wilde niet tobben meer over.... 't geen er misschien kon gebeurd zijn. Moest hij, als 't nodig was - maar hij kon 't niet geloven - niet vergeten, wat 'n afdwaling maar geen misdaad kon worden genoemd? Moest hij, de bedaagde verstandsmens, zich niet boven vooroordeel stellen? Hij wou liefst vergeten. Voorgoed vergeten. Hij haakte niet langer naar zekerheid. 't Was alles zo pijnlijk... Zijn eigenliefde helaas, kwam ook in het spel.... 't Moest alles maar zijn als begraven; of beter: als nooit gebeurd.... Ja, hij *wilde* de zonnekant zien: zijn vrouw, die hij liëfhad, die hield van hèm, zou herstellen.

En met de Molder was 't uit, in ièder geval. Hij zou nu zorgen dat Corrie niet behoefde te vrezen voor vragen en onderzoek. Ze moest zich veilig gevoelen. In vòl vertrouwen....

VII.

In 't begin van September verlieten ze Wijk.

En toen de koffers nu waren ontpakt, en alles geregeld in 't eigen huis - toen Verweghe weer ging naar patiënten en vrienden en societeit - en *zij* alleen zat (Frank was naar school) in die achterkamer, waarvan de porte-fenêtres maar zelden meer werden geopend, begon ze, te vrezen eerst, toen te voelen met zekerheid, dat niet gestorven was haar verleden.... 't Bestond nog, het leefde met taaie kracht.... En had het haar losgelaten aan zee, nu greep het terug zijn oude bezit, en liet haar lijden....

Eerst dook het verlangen naar hèm weer op.... nauw merkbaar.... bijna onschuldig...
Wanneer ze hem maar eens zàg, hem even maar spreken kon....
't Verlangen werd groter. Ze voelde nu ook weer angst en wroeging....

Verweghe was altijd vriendelijk en goed. Maar ze dacht: àls hij wist...! Als hij ooit kwam te weten...!

De Molder had geen bezoek gebracht. Maar hij was in de stad.... Eens had ze 'm op straat in 't voorbijgaan gezien.

En dus.... kòn hij komen. Elk ogenblik.

En ze luisterde weer onrustig naar iedere schel....

Het werd Zondag. Ze wist niet of hij kwam eten. Half rekende zij er op. Als hij wegbleef moest ze 't gewoon kunnen vinden; als hij kwam, moest hij zien dat hij welkom was.

Haar man had zijn naam niet genoemd. Zou hij nòg niets zeggen?

Op Zondagochtend vroeg hij terloops: “Verwacht je de Molder vandaag?”
“Ik weet niet.... Hij heeft geen boodschap gestuurd....”

Hij bleef weg. Liet ook niets van zich horen.
Dus de volgende week?

Nu was het verlangen haar bijna te sterk. De onzekerheid werd tot foltering.
Wáárom hield hij zich stil?
Zou Verweghe misschien.... met hem hebben gesproken?
Maar dan had haar man niet gevraagd of de Molder ook eten kwam....
Onverdragelijk dat ze niets wist! Als ze schreef.... Eén regel...?
Die verzoeking weerstond ze; 't zou immers niet nodig zijn? De volgende Zondag,

dan *moest* hij komen, of zich verontschuldigen....

Eindelijk, eindelijk een brief.... Geadresseerd aan haar man. -

Ze zaten aan tafel. Ze herkende terstond de enveloppe en z'n hand.... Strak keek ze naar Verweghe's gezicht, toen hij las....

Hij reikte haar 't briefje toe.

"t Zal je óók interesseren,' zei hij onbevangen, haast opgewekt en toen begreep ze. Ja. - Hij was geëngageerd. Met Charlotte Aerts. 't Was er door. 't Werd de volgende week publiek. Maar hij voelde zich, naar hij schreef, verplicht om nu reeds z'n oude vrienden, die zoveel belang in hem stelden, het heuglike nieuws te berichten....

Ongemerkt lette Verweghe op Corrie. Ze was bleek misschien.... Anders niet. Geen tranen, geen trillende lip.... Waarom ook...?

Goddank. Dit was het slot.

Hij schreef na het eten, ook namens zijn vrouw, een hartelijke gelukwens.

***

Toen de Molder, door zijn gesprek met Corrie, de overtuiging kreeg dat het uit was, had hij aanvankelijk iets als 'n bittere voldoening gevoeld.

Dus - nu geen halfslachtigheid meer. Niet langer dat weifelen, vrezen - dat allemaal tóch, zoals bleek, op teleurstelling uitlopen moest. Hij had 't verbreken van hun liaison niet gewild, maar nu het er toe was gekomen, zou hij zich weten te schikken. Corries angsten, haar telkens herlevende wroeging, de grote zeldzaamheid van een liefde-uurtje.... daarbij de vrees voor ontdekking, 't bewustzijn dat hij Verweghe.... misleidde - het maakte de toestand minder benijdenswaard dan hij eerst gevonden had....

Maar het duurde niet lang of dat schijnbaar-voldane verdween.

Dagen volgden, waarop hij zich afvroeg of 't waar kon zijn dat hij háár voorgoed had verloren. Hij dacht aan zijn haast krankzinnige, hopeloze verliefdheid, toen hij haar leerde kennen. Hij hervoelde de rilling van nooit-vermoede ontroering, toen hem bleek dat zij van hem hield.... En toen, die verrukking, toen eindelijk, eindelijk de starheid van ongenaakbaar-fatsoenlike vrouw voor zijn gloeiend begeren smolt....

Hij miste haar. 't Kwam ook zo onverwacht... Het scheen hem dat uit zijn leven het enige kleurige, waardevolle, verloren was....

En hij vroeg zich af: Was 't haar werkelijk ernst? Ze was angstig geweest, nerveus. Maar nu, na een week, nu ook zij moest hebben gevoeld die dorheid, die akelige leegte - had ze geen spijt - zoals hij....?

Als hij weigerde haar te vergeten, weigerde heen te gaan.... Als hij aandringen bleef, en *wilde*, met de oude, bezwaren-niet-tellende hartstocht.... Het scheen hem waarschijnlijk toe, dat ze zwichten zou....

Maar dan.

Kwam na de verzoening niet onvermijdelijk dezelfde toestand terug, die hem toch eigenlijk weinig voldeed?....

Welnu, *zij* moest de beslissing nemen. Niet zoals laatst, in een half wanhopige bui, maar na kalm overleg. Hij zou naar haar toegaan; en vragen: of haar besluit onherroepelijk was....

Toen hij belet kreeg - mevrouw was thuis maar kon niet ontvangen - verdween zijn twijfel aan haar bedoeling. Dus *niet*.

Hij zocht zich te troosten. Hij praatte zich voor, gekrenkt, dat-ie eigenlijk blij moest zijn....

Want al hield hij van haar, al blies zijn passie de liefdevlammen nog soms omhoog - het was langzaam-aan onmiskenbaar anders geworden. Dat hoge, dat mooie van zijn verliefdheid-van-eerst, verdween. Werd de band niet tijds verbroken, dan moest wel volgen een tijd van kwijnende liefde, waarin het pijnlik werd, teerheid en hartstocht te tonen....

Nù gingen ze van elkaar in vrede en vriendschap, op haar verlangen. Zonder scenes, beschuldigingen, getwist. En - zonder dat neef Verweghe iets had vermoed....

In de grond van de zaak had Corrie gelijk. En daar *zij* het zo had besloten, hoefde hij zich ook niets te verwijten....

Zijn bezoeken bij de Verweghe's werden natuurlijk gestaakt.

Tweemaal bedacht hij een vrij aannemelijk ekskuus op de vaste Zondag. Toen hoorde hij dat de famielie de stad uitging.

Hij dacht dat Cor het zo had beschikt, ook om hèm, en was er haar dankbaar voor.

Hij voelde zich na hun vertrek wèl verlicht, maar toch ook verlaten, en te beklagen. Hij leefde 'n paar weken teruggetrokken, de eenzaamheid zoekend, zich willens versomberend door te denken aan 't leed dat hem neer had geslagen. Maar in werkelijkheid toch niet ellendig, daar in 't diepst van zijn ziel 'n stille, nauw merkb're voldoening lag over het losmaken van zijn gevaarlike liaison....

Langzamerhand begon hij zich te verzetten tegen zijn weemoed, door uit te gaan, visites te maken, en afgekoelde genegenheid op te warmen. Hij praatte zich voor dat 'n man zich door smart niet beheersen laat; dat hij veerkracht moet tonen, sterk moet zijn....

Op 'n avond bij Lonte hernieuwde hij de kennis met Lotje Aerts. 'n Aardig meisje. Dàt had hij trouwens altijd gezegd, 'n Bevallig, ècht meisjesachtig figuur, 'n Geestig kopje, met kleine gebogen neus en wat spitse kin, sprekende, grijsblauwe ogen, donkerblond haar.

't Was niet zo verkeerd gezien van Corrie, dat juffrouw Aerts wel geschikt voor hem wezen zou.... indien hij eens wilde trouwen....

Maar zóver was het nog niet.

Hij bracht de famielie een middagbezoek en maakte op societeit met de kantonrechter soms 'n praatje. Niet met 'n vaste bedoeling.... alleen met het oog op 'n mogelijkheid....

Het scheen dat men voor z'n schuchtere avances niet onverschillig was. Hij werd op de tee gevraagd en bracht een gezellige avond door bij de Aertsen. Charlotte was vrolik, plaagde hem, schertste.... Hij vond haar heel lief....

Hij ontmoette haar nu veel vaker. Hij zocht

haar. 't Bleef geen geheim dat hij werk van haar maakte. Charlotte scheen hem niet te ontwijken. Maar.... had hij kans, wanneer hij haar vroeg? Het zou voor hèm 'n goed huwelijk zijn. Niet onwaarschijnlijk kon hij een eigen kantoor beginnen.... Er kwam nog bij: zijn ouders zinspeelden telkens er op, dat het tijd voor hem werd om te trouwen.... En dat was nog minder; maar zelf verlangde hij zo naar het kalme huweliksleven, het veilige huweliksgenot....

De gedachte aan Corrie bezwaarde hem soms. Voor weinig weken was alles nog.... zó met haar - en nù had hij vues op Charlotte....

Maar Corrie-zèlf had hem juist op het denkbeeld gebracht. Zij wilde het; vond het voor eigen rust, naar het scheen, gewenst....

Toen hij vernam, in September, dat dokter Verweghe met háár en het kind uit Wijk

was thuisgekomen, voelde hij zich gegeneerd en onrustig.... En ineens besloot hij, kort en goed, 't met Charlotte als 't kon in orde te brengen, voordat hij Corrie terugzag.

En daarom - zodra hij gelegenheid had het meisje alleen te spreken, bij 't naar huis gaan van een avondpartij, deklareerde hij zich, al leek het hem zèlf op dat ogenblik wel overhaast.

En een grote geruststelling was 't, toen hij merkte, nog vóór ze geantwoord had, dat het *ja* zou zijn.

Charlotte beefde, en huilde, en lachte - nerveus door haar niet-te-begrijpen geluk. Ze had in de laatste tijd zo innig gehoopt....

De volgende dag deed hij aanzoek bij Mr. Aerts, die minder toeschietelik was dan de Molder verwacht had. Maar na 'n week, waarin werd overdacht en geïnformeerd, kwam alles dan toch in orde. En dadelik schreef hij een briefje aan neef Verweghe.

Nù kon hij Corrie gerust weer ontmoeten. Nu was er geen sprake van.... zich te vergeten. 't Zou dúbbel unfair zijn geweest!

En Corrie kon ook tevreden zijn.

Had hij niet gedaan wat zij had verlangd?

***

Voor Corrie waren het moeilike dagen. Wel viel het haar mee op de receptie bij Mr. Aerts, waar ook zij en haar man verschenen, dat de komedie haar zo natuurlijk afging. Maar de inspanning om zich niet te verraden, door niets, door geen woord, geen blik, geen overdreven levendigheid, geen gedrukt-zijn, vergde veel van haar overprikkelde zenuwen.

Thuis ergerde alles haar. De meid maakte 't nooit naar haar zin. Frank werd verboden wanneer hij niet stil was, beknord om z'n saai-doen wanneer hij niets zei. Ze verweet zich vaak haar onbillikheid. Ze deed ook haar best om boze, bittere woorden terug te hou-

den. En het hinderde haar wanneer ze 't niet kon. Ook dat haar stem zo vreemd klonk, en schor. En dat ze geen ogenblik rust had, maar op moest staan, telkens, om iets te verleggen, te krijgen, te bergen....

Voor Verweghe had ze wel kleine attenties. Daar dwong ze zich toe. Ze wilde niet dat hij lijden zou als *zij* het voorkomen kon. En ze hoopte maar dat hij niet zou vragen: Wat heb je? Wat is er toch?....

In ogenblikken van herlevende veerkracht praatte ze zich wel voor, dat ze dankbaar mocht zijn, dat de Molder haar wilde vergeten. Wàt had er anders van moeten komen? Wat zou het eind zijn geweest....?

O, als ze dacht aan haar man, en aan Frank.... dan wenste ze niet dat het anders gelopen was. Als zij er maar zèlf overheen kon komen....

Dàt was het moeilike....

Eerst had ze haar man, door haar eigen doen, verloren.

Nu Adriaan ook.

En opkroppen moest ze al haar verdriet. Het verstikte haar.

Vroeger had ze ten minste met hèm kunnen spreken. Nu had ze niemand. Want *hij* deed lief met Charlotte, fluisterde, lachte, kuste....

En Charlotte was mooier dan zij. En veel jonger en joliger....

Veel moeite zou 't hèm niet kosten om te vergeten....!

Maar *zij*.... *zij*....

Ze had haar kind. Ja. En ze hield van Frank. Maar tòch bleef dat weeë gevoel van troosteloze verlatenheid, onvoldaanheid....

Soms scheen het dat ze 't niet dragen kòn. Dan klonk het in haar, vermoeiend door stage herhaling: Ik houd het niet uit....Ik houd

het niet uit....! Dan begreep ze niet dat zij zèlve het zo had gewild. Was 't niet beter geweest, te vluchten, samen, toen *hij* daarop aan had gedrongen?

Leed ze niet altijd zo heftig, het wringend gevoel van allerlei vreemd dooreengewarde pijn verliet haar niet meer. Niet-beantwoorde liefde, schaamte, gewetenswroeging, jaloesheid, meelijden met Verweghe, zelfverachting.... Ze voelde zich machteloos tegen die kwelling. En ze kon niets doen. Niets voor zich zelf, en niets voor haar man. Het was te laat om zich vaster aan hem te hechten. De Leugen stond tussen hen in. De Leugen, die zij niet durfde verjagen....

Want alleen door die leugen werd nog bewaard.... voor háár, van eigenwaarde 'n schijn.... voor hem, 'n schijn van geluk....

***

Verweghe maakte zich ernstig bezorgd die winter, toen Corries gezondheid slechter werd. Had het verblijf aan zee, tegen alle verwachting, dan niets gegeven?

Hij zag in zijn vrouw een zenuwpatiënt, die verpleegd moest worden met onuitputtelijk geduld. Daarom scheen *hij* haar prikkelbaarheid niet te merken; hij hoorde 't niet als ze onvriendelijk was. Maar hij deed wat hij kon om haar af te leiden, en rust te doen vinden in zijn gelijkmoedigheid.

Een lichtpunt was 't, naar hij meende, dat ze zachter werd in zijn bijzijn en dan zich wist te beheersen.

Vaak dacht hij over de oorzaak van haar toestand na. En dan rees bestendig 't vermoeden op, dat ze toch iets verborg.... voor hem verborg... 'n smart die haar verontrustte....

Hij trachtte haar ongemerkt op de weg

te lokken van een vertrouwelijk gesprek.

Dat ontweek ze; dat wilde ze niet.

En nooit vroeg hij rechtstreeks, of drong hij aan, omdat hij begreep dat het toch niet zou baten.

Eens was hij het zelf, die de goede geleheid glippen liet.... Ze had zich die dag, zich ergerend over zich zelf, biez onder humeurig getoond. En toen hij al-door dezelfde bleef, zich niet liet drijven tot boosheid of spijtige woorden - was het haar eindelijk te machtig geworden. Ze was uitgebarsten in snikken en had geroepen:

‘Je bent veel te goed voor me.... veel te goed.... Als je alles wist....!’

Ook toen vroeg hij niet. Hij suste haar; het scheen of haar kreet on-gehoord was voorbijgegaan....

Op het beslissend ogenblik was zijn angst groter dan zijn nieuwsgierigheid.... En dan, als ze sprak, moest het zijn niet in

wanhoop, doch in een gewild zich-verlatenop-hèm....

Maar dit wist hij nu: er wàs iets.

Toch in verband met de Molder...?

Hij wilde niet dadelik het èrgste vermoeden....

Misschien dat ze veel van hem hield, en Adriaan het niet wist.... of niet weten wou.... Ze had dan wellicht uit gekrenkte trots op zijn huwelijk aangedrongen....

Als dat zo was, werd er veel verklaard: Hij dacht aan hun eerste geflirt... en begreep hoe het ernst geworden kon zijn bij Corrie....

Bij haar alleen?

Naar alle waarschijnlijkheid. De Molder was immers verloofd en ging trouwen....

Het kwam in hem op, dat hij veel had

te danken aan Adriaans nauwgezetheid.... Wanneer die jongen de neiging van Corrie beantwoord had....

Dàt had hij zich ingebeeld voor ze gingen naar Wijk aan Zee....

En 't zou zo wonderlik niet zijn geweest....

Hartstocht dooft men niet uit als men wil. Al kan men voorkomen misschien, dat de gloed naar buiten slaat - men wordt inwendig verteerd....

Zou dàt het geval zijn bij haar?

Maar 't mocht zo niet blijven. Cor moest zich verzetten: haar evenwicht trachten te vinden....

Misschien als de Molder, getrouwd, de stad had verlaten, dat ze kalmer worden en opleven zou.

Tot zolang - geduld. Tot zolang lijdelijk aanzien....

Het was wèl hard voor een medikus, machteloos te staan bij het slopend leed van zijn eigen vrouw, een leed, dat hij zelfs niet verzachten kon....

VIII.

Kort voor het huwelijk - in April - vroeg de oude de Molder voor zich en zijn vrouw bij neef Verweghe belet. Als 't schikte, dachten ze vijf of zes dagen te blijven logeren.

De dokter had hen niet uitgenodigd om Corries gezondheid. Hij besloot terstond om dezelfde reden ze af te schrijven. Maar Cor wou daar niet van horen. Zó ziek was ze niet. En wat zou het onhartelik zijn!

Ze dacht: wanneer de de Molder's kwamen, zou 't alle vermoedens die op kònden rijzen bij de een of ander, verstikken. Maar ze stelde vast: geen partijen bij hùn aan huis. Voor gastvrouw was ze nog niet geschikt.

Adriaans ouders kwamen. De vader, een magere man met een geel gezicht en witte borstelige snor. 'n Gepensionneerd hoofdambtenaar bij de belastingen. Gemakkelijk, vrolijk, complimenteus. De moeder klein, gebogen; bescheiden en onbeduidend.

De onvermijdelijke drukte deed Corrie goed. Ze zou met haar gasten werkelijk ingenomen geweest zijn, wanneer ze 't gesprek niet telkens hadden gebracht op Adri's jeugd en gewoonten, Adri's knapheid, Adri's hartelijkheid. En toch, dat onderwerp, nu hij trouwen ging - 't was heel natuurlijk.....

In de bruidsdagen werden twee grote partijen gegeven. Corrie was meegegaan naar de laatste, schijnbaar gezwicht voor het dringend verzoek van papa de Molder; in werkelijkheid omdat ze door steeds te bedanken vreesde voor 't rijzen van argwaan; voor onwelwillend gepraat....

Ze had vrolijk gedaan. Verteld overal dat ze nu weer veel beter was. Heel veel beter. Ze voelde zich opgewekt, en gewoon....

Ze had met Charlotte glimlachend gefluisterd: Was Adri niet trots op z'n bruidje? Niet héél verliefd? - Ze had zich laten vertellen van mooie kado's, van hun plannen, van 't ruime huis op het Singel, dat ze hadden gehoord....

Vond Lotje 't niet naar om de stad uit te gaan, voor goed? Eerst wel.... Maar dat kon nu niet anders. Konkurreren met meneer Lonte, dat wou hij niet. En als hij een eigen zaak begon, was Amsterdam ook honderdmaal beter....

Als tegen 'n toren had Corrie opgezien tegen die partij.

Wel had Adriaan met zijn meisje bezoeken bij de Verweghe's gebracht, maar dan was ze op haar eigen gebied. Ze kon opstaan, hoofdpijn krijgen, desnoods de kamer verlaten.... Maar in die grote kring van half en weinig bekenden, misschien van verschil-

lende kanten bespied; onzeker hoe *hij* zich zou houden; in helle verlichting; en dat uren lang....

Maar het viel haar ontzaglijk mee. Ze vond de mensen lief, deelnemend, eenvoudig.... Adriaan, iets verlegen en daardoor stijf, sprak haar aan en maakte zijn compliment in een kring van familie en vrienden.... Hij hield zich verder, in 't minst niet opvallend, terug.

Ze voelde zich opleven; haast gelukkig. Haar smart was in de laatste tijd overvleugeld geweest door de drukkende angst, zich te zullen verraden. Die angst was plotseling verdwenen; haar smart lag nog neer, onbewegelijk, onbespeurbaar. Vandaar die verruiming.... Ze besloot om vast naar het afscheidsdineetje te gaan, op de huweliksdag. Haar slapheid, haar zwakheid - het waren maar kunsten. Dat bleek. Ze had er zich dadelik meer tegenin moeten zetten. Meedoen met anderen.... vrolijk zijn....

Maar ze kon weer niet slapen, die nacht.

En de volgende dag was ze moe; doodop. Neen, kunsten waren het niet. Het leek haar niet meer om-naar-te-verlangen, bij 't trouwen te zijn, of bij het vertrekken van 't jonge paar....

Zij weifelde tot het laatst.

En toen stond haar man er op, dat ze thuis blijven zou. De de Molder's vonden het vreselijk jammer - maar dáár had de dokter gelijk aan: gezondheid was nummer één.

.....

Verweghe was meegeweest naar de kerk, en had gefungeerd als getuige van Adriaan op het stadhuis.

Hij was 's middags zijn vrouw een uurtje gezelschap gaan houden en had haar de groeten gebracht van de jongelui. Om zes uur dineerde hij en petit comité bij de Aertsen. De trein waarmee Adriaan en Charlotte naar

Brussel zouden vertrekken ging om halfacht.

Aan tafel kwam men eerst niet in de rechte stemming. Charlotte was stil; haar moeder, onder de indruk van 't naderend afscheid, deed moeite om haar tranen tegen te houden. De jonge de Molder zag bleek, maar was verder gewoon. De andere heren trachtten er vrolijkheid in te brengen. Maar de vermakelijke verhalen van Adriaans vader werden niet zoals anders op prijs gesteld.

Toen de jonggehuwden verdwenen waren, stond dokter Verweghe op. Men wou hem terughouden: spelbreken mocht niet. De pret zou nu eerst beginnen na al die emotie. Maar.... Corrie was al zo lang alleen - en van pretmakerij had hij ruim genoeg. Hij verontschuldigde zich, zei dat vader en moeder de Molder zich niet behoefden te haasten, bood hun de sleutel aan, die lachend geweigerd werd, en ging haastig naar huis.

Hij was dankbaar dat het nu zover wàs.

De volgende dag zouden Adriaans ouders vertrekken, dan kwam er rust. Als Corrie gewende aan het idee dat de Molder voorgoed van de baan was - in Amsterdam, en getrouwd - dan zou ze kalmeren....

Hij ontsloot de deur van zijn huis, liep de gang door en trad de woonkamer binnen.

Het was er nagenoeg donker. Het teelichtje, onder de nikkelen trekpots verlichtte een deel van de tafel, een wijde flauw wiegelende kring op 't plafond, en bracht verder wat schemering.

Zijn vrouw zag hij niet....

Ongerstheid golfde plots in hem op. Hij duizelde even, doch beheerste zich dadelik. Hij wilde naar boven.... lag ze te bed? - maar merkte dat een van de gasvlammen brandde, neergedraaid tot een blauwe punt. Met snelle beweging opende hij de kraan. Het licht stroomde uit. En nu zag hij haar,

op de kanapee, voorover, het hoofd op de armen.

Hij wist nauwliks wàt hij gevreesd had.... zelfmoord.... vlucht....

Maar toen hij haar liggen zag, schokkend bij 't pogen om diepe snikken te smoren, vloeide een grote gerustheid hem zalig door heel het lichaam....

Hij kwam dichterbij, lei zijn hand op haar schouder.

Zij trok zich angstig terug.

'Wat is er?' vroeg hij. 'Wat scheelt er aan?'

Geen antwoord.

'Corrie, toe, wees verstandig.... Vertrouw je me niet?'

Ze bleef zwijgen. Ze kon niet spreken. Maar wat ze bedacht had op die lange ellendige dag, trok weer door haar geest.... Eerst die hoop, die slechte, afschuwelijke hoop

dat er iets zou gebeuren, iets dat het sluiten van 't huwelijk voorkwam.... Toen het weten: ze moest berusten. Er was niets anders....

Maar al wou ze, al deed ze haar best om zich zelf te overwinnen.... wàt zou het helpen, zolang daar stond die afschuwelijke leugen tussen haar man en haar...?

En eindelijk het wanhopig besluit om hem alles te zeggen. Liever het ergste in ééns - verachting, verstoting, dan langer die langzame marteling, huichelarij....

Maar toen hij nu binnenkwam, eerder dan ze vermoed had, durfde ze niet.... Ze kon niet meer denken, voelde alleen het gebons van haar hart, en de doodsangst die haar de keel toekneep....

Verweghe was bij haar gaan zitten. Hij zocht naar een van haar handen en vroeg op z'n overtuigende kalme toon:

‘Cor, zou het niet goed zijn, eens openhartig te spreken?’

Weer trok ze haar hand terug.

‘Je weet niet wat er gebeurd is,’ snikte ze, zo wanhopend, dat het meelijden hem als 'n scherpe punt in de borst drong. Maar ze voelde dat het ogenblik nu was gekomen waarop ze het zeggen zou.

‘Ik wil geen geheimen meer voor je hebben. Ik kan het niet dragen. Doe wat je wilt. Als Frank er niet was, ik had me al lang...’

Ze brak af. Even trilden zijn vingers, maar verder bewoog hij zich niet. En zij, in behoefte om alles te biechten, al vervloei de laatste rest van haar schijngeluk, ging voort:

‘Ik hield van hem. Al lang. En hij.... ook van mij. En ik heb er wel tegen gestreden, maar.... Ja, alles, alles, watje kunt denken -

dàt is gebeurd.... En daarom vroeg ik toen ook of je alleen wou slapen. O 't was afschuwelijk. Ik moest je bedriegen, ie-de-re dag weer bedriegen. Dat wil ik niet langer.... Ik wil niet....'

Terwijl ze nog sprak, schoot flauw, als van ver, hem te binnen, dat hij, als bedrogen man, haar nu slaan en mishandelen moest. Geen neiging was het, of aandrift; meer vage herinnering, dat men zo deed.... dat het volgde op zo'n bekentenis....

Toen bruiste een doffe drift in hem op. Bloed steeg hem naar 't hoofd, slaapaderen klopten. 't Was niet tegen haar, maar tegen de Molder, die zeker niet minder schuld had dan zij. En terwijl zij daar neerlag, vernederd, gebroken - was *hij* de intressante man - die betoost en gevierd werd, trok op zijn huweliksreis....!

Hij zag naar Corrie, die 't witte gezicht tegen 't kanapeekussen drukte.
Weer trof hem het kil en verlamdend gevoel van zijn onmacht.

Hij sprak niet. Hij wist geen zin die gezegd kon worden. Wel klonken de woorden hem in het hoofd: Corrie, hoe kòn je het doen....? maar hij bracht ze niet over de lippen. Hij voelde onwaarheid in 't stellen van die overbodige vraag. Hij kende immers het antwoord. En ook, waartoe, zelfs bedekt, een onnodig verwijt?

Maar háár trof zijn onbegrijpelijk zwijgen erger dan aanval van woede. Met moeite bedwong ze 'n krankzinnige neiging tot gillen, ze wierp zich om, zag hem aan met haar bange verhuilde ogen en riep: 'Zèg toch iets! Zeg iets! Blijf zo niet zitten. Sla me dan liever....'

Hij ademde moeilijk. En toonloos klonk het: 'Ik ben niet boos op je, kindje.'

Ze staarde hem aan. Hij legde zijn grote hand op haar hoofd, streelde langzaam het donkere haar.

Nu barstte ze uit in snikken, nokkend: 'Je bent veel te goed, je was altijd te goed... Je wil het me niet verwijten, omdat je nu meelijden hebt. Maar je moet me verachten... dat weet ik... Je zult me verachten.... later.... o later....'

Hij schudde nauw merkbaar het hoofd.

Hoe anders kon het toch worden. De woorden vielen hem in, waaraan Lonte hem had herinnerd: 'Als het mij gebeurde, ik doodde hem en mijn vrouw....'

Het was gebeurd. En hij voelde geen wraakzucht, geen haat - altans niet tegen háár. Hij had willen troosten....

En zij begreep dat niet. Wanneer hij zèggen zou wat hij dacht: dat hij kende de hartstocht, van vroeger, en dat hij nu, in zijn ouderdom, kon begrijpen, vergeven - 't zou onverschilligheid lijken. Of erger misschien.

Zij kòn niet begrijpen. Alleen moest zij strijden haar strijd. Niet mogelijk was het door daad of woord, haar nù te hergeven zelfvertrouwen, gevoel van waardigheid. Het moest langzaam, na wachten en lijden weer tót haar komen - indien het kwam. Misschien dat gewoonte haar helpen zou. Die wordt als een zware ijzeren rol langs de weg van ons leven getrokken, vergruizend het hoge, het slechte - de heerlijkheid en de smart....

Corrie zag weer tot hem op. In schaduw, de rug naar het gaslicht, zag ze hem zitten. Gebogen, de hand langzaam strijkend door grijze baard.

Hij was grauwbleek; verouderd. Het voorhoofd gegroefd.

En zij, zich wringend in zelfverwijt, liet vloeien haar tranen en duwde snikkend het hoofd in het rode kussen.